

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU

Autor práce: Vojtěch Janda

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Jiří Hruška, JUDr., Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině za podporu a vstřícnost při studiu.

ABSTRAKT

JANDA, V. Trestné činy proti životu : bakalářská práce.

České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 62 s.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: trestný čin, vražda, zabití, trestní zákoník, usmrcení, objekt a objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka.

Tato bakalářská práce se zabývá trestnými činy proti životu, konkrétněji se zaměřením na trestný čin vraždy § 140 a zabití § 141. V teoretické části je provedena obecná charakteristika trestných činů proti životu a zdraví a ke konci bakalářské práce je charakteristika trestného činu vraždy z pohledu kriminalistiky. V praktické části se zabýváme analýzou skutkové podstaty trestného činu vraždy a zabití a byla provedena komparace české trestněprávní úpravy zvolených trestných činů (vražda podle § 140 TZ a zabití podle § 141 TZ) se zahraniční právní úpravou ve vybrané zemi Evropské unie. V závěru práce je nastínění úvahy de lege ferenda.

ABSTRACT

JANDA, V. Criminal offences against Life : Bachelor thesis.

České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 62 p.

Supervisor : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: crime, murder, manslaughter, criminal code, intentional killings, object and objectivity, subject and subjectivity.

This bachelor thesis deals with crimes against life and in more detail treats with the crimes of murder § 140 and killing § 141. In the theoretical part, a general characterization of crimes against life and health is carried out and at the end of the thesis we put forward a characterization of murder from the criminological point of view. In the practical part of this thesis, we analyze the actus reus of the crime of murder and killing, and compare selected crimes as we find them in the Czech criminal law (murder according to § 140 of the CC and killing according to § 141 of the CC) with corresponding foreign legal regulations as we find them in criminal codes of selected countries of the European Union. Alternatively, at the conclusion of the paper, de lege ferenda.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Obecná charakteristika trestných činů proti životu a zdraví	11
2.1 Objekt a objektivní stránka trestných činů proti životu a zdraví.....	12
2.2 Subjekt trestných činů proti životu a zdraví.....	14
2.3 Subjektivní stránka trestných činů proti životu a zdraví	14
3 Analýza skutkové podstaty trestného činu Vraždy podle ustanovení § 140 trestního zákona	15
4 Analýza skutkové podstaty trestného činu Zabití podle ustanovení § 141 trestního zákona	30
5 Komparace české trestněprávní úpravy zvolených trestných činů proti životu se slovenskou trestněprávní úpravou	37
5.1 Komparace trestného činu vraždy z pohledu slovenského a českého trestního zákona	39
6 Vražda a její charakteristika z pohledu kriminalistiky	44
6.1 Způsob páchaní vražd z pohledu kriminalistiky.....	45
6.1.1 stupeň připravenosti	46
6.1.2 fakta použití zbraně	47
6.1.3 volba způsobu usmrcení.....	47
6.1.4 způsob utajování.....	48
6.2 Kriminalistická klasifikace úmyslného usmrcení (vražda)	49
6.3 Osobnost pachatele vraždy z hlediska kriminalistiky	49
6.4 Osobnost pachatelů a motiv vražd z hlediska kriminologie a kriminalistiky...	50
6.5 Oběti vražd	51
Závěr.....	54
Seznam použitých zdrojů	56
Seznam zkratek	59

Seznam tabulek a grafů	60
Přílohy	61

Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou trestné činy proti životu a zdraví se zvláštním zaměřením na trestné činy vraždy a zabití. Tyto skutkové podstaty trestných činů patří mezi ty, které ohrožují základní hodnoty chráněné trestním právem i ústavním pořádkem České republiky. Trestní zákoník staví jejich ochranu na čelné místo mezi ostatními ustanoveními zvláštní části. V hlavě I. se systematicky oddělují trestné činy proti životu, trestné činy proti zdraví a trestné činy ohrožující život nebo zdraví. Z hlediska chráněných zájmů jsou do hlavy I. zařazeny i trestné činy proti těhotenství ženy.

V první řadě je třeba brát zřetel na skutečnost, že případy trestných činů vraždy a zabití jsou co do závažnosti považovány za společensky vůbec nejnebezpečnější, přičemž trestní zákoník obsahuje poměrně diferencovanou systematiku úmyslných usmrcení.

Pochopit toto téma je dle mého názoru velmi důležité a praktická kazuistika spojená s předmětnou trestnou činností dlouhodobě poutala můj zájem, načež mne přivedla k tomu, že jsem téma vraždy a zabití zvolil za předmět své bakalářské práce. Dle mého názoru je třeba věnovat pozornost právním konstruktům vraždy a zabití také proto, že nejde o problematiku snadno uchopitelnou, nejedná se totiž o jednoduché skutkové podstaty; v rámci trestného činu vraždy se přísněji postihuje vražda spáchaná s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, k privilegovaným skutkovým podstatám patří vedle vraždy novorozeného dítěte matkou také zabití, jež je tzv. afektivním deliktem, případně úmyslným usmrcením, jehož se pachatel dopustil v důsledku zavrženíhodného jednání poškozeného. Tato systematika vraždy a zabití byla vtělena do trestního zákoníku relativně nedávno, tento právní předpis nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2010 a tudíž lze říci, že se jedná o problematiku poměrně aktuální.

Teoretická část práce je hmotněprávní a zahrnuje tak především analýzu dotčených skutkových podstat trestných činů obsažených v trestním zákoníku. Nejprve je provedena obecná charakteristika trestných činů proti životu a zdraví, přičemž jsou postupně popsány skupinové znaky skutkové podstaty trestných činů, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka (kapitola 2).

Praktická část této práce je rozdělena do dvou rovin. V první rovině je provedena podrobná analýza skutkové podstaty trestného činu vraždy podle ustanovení § 140 trestního zákoníku (kapitola 3) a následně i analýza skutkové podstaty trestného

činu zabití podle ustanovení § 141 trestního zákoníku (kapitola 4). V druhé rovině je provedena komparace trestného činu vraždy z pohledu slovenského a českého trestního zákona/trestního zákoníku (kapitola 5).

Ke konci bakalářské práce je přistoupeno k analýze kriminalistických postupů vyšetřování způsobů páchaní vraždy, kriminalistická klasifikace úmyslného usmrcení, profilování osobností pachatelů vražd a jejich motivů z pohledu kriminalistiky i kriminologie a v neposlední řadě je popsána typologie obětí vražd (kapitola 6).

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce je zaměřena na trestné činy proti životu a zdraví, konkrétně na trestné činy vražda podle § 140 a zabití podle § 141 zabití. Cílem bakalářské práce je provést analýzu skutkové podstaty trestného činu vraždy a zabití a výklad vybraných zákonných znaků. Dále provést komparaci české trestněprávní úpravy trestných činů vraždy a zabití s odpovídající právní úpravou ve vybrané zemi EU a poukázat na jednotlivé odlišnosti. Na základě tohoto případně v závěru naformulovat (nastítnit) úvahy de lege ferenda.

Při zpracování mé bakalářské práce byly použity tyto metody:

- deskriptivní metoda,
- studium odborné literatury z oblasti trestního práva (konkrétně literatura zaměřená převážně na trestné činy vraždy a zabití) a kriminalistiky,
- metody logického myšlení v popředí s analýzou využitou zejména při zpracování třetí a čtvrté kapitoly,
- komparační metoda.

2 Obecná charakteristika trestných činů proti životu a zdraví

Život a zdraví člověka je jedna z nejdůležitějších společenských hodnot, která chrání trestní zákoník (dále občas použijeme zkratku TZ). Článek 6 LPS, klade důraz na to, že každý má právo na život, a tím pádem nemůže být života zbaven.¹

Mezi důležité úkoly trestního práva patří ochrana proti úmyslným útokům na život a zdraví. Dále postihuje i nedbalostní jednání, která ohrožují nebo porušují život a zdraví.²

Pokud porovnáme současný trestní zákoník s trestním zákonem č. 140/1961 Sb., tak v trestním zákoně se odděluje ochrana života od ochrany zdraví a rozdělují se tak trestné činy do samostatných dvou dílů:

- díl 1. – trestné činy proti životu
- díl 2. – trestné činy proti zdraví.

Další díl tvoří trestné činy, které chrání ohrožení života a zdraví osob individuálně neurčených:

- díl 3. – jedná se o trestné činy ohrožující život nebo zdraví. Některé trestné činy jsou podle svého druhového objektu součástí hlavy sedmé o trestných činech obecně nebezpečných (např. § 272 TZ), přičemž i tyto chrání mimo jiné život a zdraví osob.

Do této hlavy byly zařazeny:

- díl 4. – trestné činy proti těhotenství ženy, neboť je velmi důležité chránit také vznikající život. Zákon chrání lidský život už před narozením.

V souvislosti s mezinárodní Úmluvou o lidských právech a biomedicíně a Dodatkovým protokolem k Úmluvě o lidských právech a biomedicíně o zákazu klonování lidských bytostí a navazujícími zákony byly do trestního zákoníku přidány trestné činy, které jsou spojeny s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány a lidským embryem a genomem:

- díl 5. – trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem.³

¹ Jelínek, J. *Trestní právo hmotné : Obecná část, Zvláštní část*. 2 vyd. Praha : Leges, 2010. 475 s.

² Chmelík, J., et al. *Trestné právo hmotné zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha : Linde, 2010. 42, 33 s.

³ NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010, 1456 s.

V pátém díle jde o útoky, které zahrnují neoprávněné odebrání tkání a orgánů, nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány, odběr tkání, orgánů a provedení transplantace za úplaty a nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem.⁴

Život a zdraví člověka jsou druhovým objektem hlavy I. zvláštní části trestního zákoníku. Svolení poškozeného směřující proti životu a zdraví, nevylučuje dle § 30 TZ vznik trestní odpovědnosti, pokud nejde o lékařský zákrok (lege artis), nebo běžné kosmetické zákroky.⁵

2.1 Objekt a objektivní stránka trestných činů proti životu a zdraví

Pokud se jedná o trestné činy, které jsou upravené v posledním pátém díle, tak objektem je zde dodržování etických zásad při nakládání s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a genomem. Z hlediska objektivní stránky (následku), u těchto trestných činů rozlišujeme:

1. trestné činy poruchové (díl 1, 2, 4) a jejich následek spočívá v poškození zdraví, nebo způsobení smrti,

2. trestné činy ohrožovací (díl 3).⁶

Jednání pachatele může záležet jak v konání, tak opomenutí.

Podle toho, jak je účinek závažný, rozlišujeme následující tři stupně:

1. usmrcení,
2. těžká újma na zdraví,
3. ublížení na zdraví.⁷

Předmětem útoku je vždy člověk. V § 142 TZ je předmětem útoku novorozené dítě.⁸

Ublížení na zdraví je vymezeno v § 122 odstavec 1 TZ, rozumí se takový stav lidského organismu záležející v porušení zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření. Všechny tyto prvky, které popisují stav ublížení na zdraví, musí být ve vzájemné spojitosti a souvislosti a není možné je od sebe oddělovat, protože se určuje povaha

⁴ NEZKUSIL, J. *Trestní právo hmotné*. Praha : Metropolitní univerzita Praha, 2011, 65 s.

⁵ NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010, 1456, 1457

⁶ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GRIVNA, T., et al. *Trestní právo hmotné*. 8. přeprac. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2016. 551 s.

⁷ VANTUCH, P. *Trestní právo*. 2 vyd. Brno : Rašínova vysoká škola, 2010, 164 s.

⁸ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GRIVNA, T., et al. *Trestní právo hmotné*. 8. přeprac. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2016. 552, 553 s.

a závažnost újmy na zdraví. Při konečném určování, zda došlo k ublížení na zdraví, mají důležitý význam určité skutečnosti, jako je povaha poruchy zdraví, jak byla způsobena, příznaky a projevy, který orgán a která funkce byla narušena atd. Posuzování každého případu je velmi komplexní a individuální.

Ublížení na zdraví musí být v příčinné souvislosti s jednáním pachatele.⁹

V § 122 odstavec 2 TZ je definovaná **těžká újma na zdraví**, kterou se rozumí¹⁰ *jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou ujmu na zdraví:*

- a) *zmrzačení,*
- b) *ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti,*
- c) *ochromení údu,*
- d) *ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí,*
- e) *poškození důležitého orgánu,*
- f) *zohyzdění,*
- g) *vyvolání potratu nebo usmrcení plodu,*
- h) *mučivé útrapy, nebo*
- i) *delší dobu trvající porucha zdraví.*

Musí být splněny dvě kumulativní podmínky, aby se jednalo o těžkou újmu na zdraví:

- 1) existence vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění,
- 2) naplnění alespoň některého z taxativně uvedených případů, kdy jde o těžkou újmu na zdraví.

V konkrétní věci se mohou jednotlivé druhy překrývat a může být naplněno i více z těchto druhů těžké újmy na zdraví. V konkrétním případě se může jednat o zmrzačení a zároveň ztrátu nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti.

Organy činné v trestním řízení posuzují, zda se jedná o těžkou újmu na zdraví nebo nejedna na základě odborných lékařských vyjádření nebo znaleckých posudků.¹¹

---

⁹ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník I : § 1 – 139 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009. 1169, 1170, 1171 s.

¹⁰ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 405 s.

¹¹ Draščík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 782 s.

2.2 Subjekt trestných činů proti životu a zdraví

Pachatelem všech trestných činů proti životu a zdraví může být fyzická a právnická osoba, výjimka zabití (§ 141 TZ), vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 TZ), účasti na sebevraždě (§ 144 TZ) a rvačky (§ 158 TZ), neboť tyto nejsou obsaženy v taxativním výčtu trestných činů, kterých se může dopustit právnická osoba (viz § 7 TZ zákon o trestní odpovědnosti právnických osob).¹²

Existují trestné činy, které jsou takové povahy, že je nemůže spáchat každá trestně odpovědná osoba, neboť může spáchat pouze osoba, která má zvláštní vlastnost, způsobilost či postavení. Trestněprávní úprava na základě tohoto rozlišuje konkrétní a speciální subjekt trestného činu. Speciální subjekt trestného činu vyžaduje, že pachatele musí mít zvláštní způsobilost nebo postavení (například úřední osoba u trestného činu podle § 329 TZ). V těchto situacích může být spolupachatelem pouze osoba, která má požadovanou vlastnost, postavení nebo způsobilost, naproti tomu účastníkem může být kterákoliv trestně odpovědná osoba. V hlavě první zvláštní části TZ převládají trestné činy s obecným subjektem trestného činu. Výjimkou je trestný čin podle § 142 a § 151 TZ. Konkrétní subjekt trestného činu, požaduje po pachateli, zvláštní vlastnost¹³ (například matka novorozeného dítěte u trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 142 TZ)¹⁴.

2.3 Subjektivní stránka trestných činů proti životu a zdraví

V první hlavě zvláštní části TZ převažují trestné činy, u nichž je podmínkou trestní odpovědnost.

---

¹² ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GŘIVNA, T., et al. *Trestní právo hmotné*. 8. přeprac. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2016. 552 s.

¹³ Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 181 s.

¹⁴ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník I : § 1 – 139 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009. 259 s.

3 Analýza skutkové podstaty trestného činu Vraždy podle ustanovení § 140 trestního zákona

K odstavci 1:

Vražda prostá (§ 140 odstavec 1) je vymezena vůči závažnějšímu typu vraždy negativně. Jedná se o úmyslné usmrcení jiného, kdy pachatel vraždu prostou spáchal bez rozmyslu nebo předchozího uvážení a nejednal v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli. Nebylo jednáno ani v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.¹⁵

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.

Z pohledu závažnosti trestného činu se jedná o **základní** skutkovou podstatu trestného činu vraždy a podle § 140 odstavec 1 TZ naplní ten, kdo jiného úmyslně usmrtí.¹⁶ Podle vyjádření v zákoně, se jedná o skutkovou podstatu **popisnou**, jelikož v tomto odstavci jsou popisovány znaky trestného činu. Podle struktury je tato skutková podstata **jednoduchá**, protože neobsahuje více znaků stejného druhu.

Individuálním objektem tohoto trestného činu je ochrana lidského života.

Objektivní stránka je popisována, jako usmrcení člověka, to znamená, že živý člověk je jakýmkoliv způsobem zbaven života. Při posuzování způsobeného skutku, prostředky a jakým způsobem pachatel poškozeného usmrtil, nerozhodují. Jde buď o jednorázový akt (např. zastřelením, udušením), nebo o jednání postupně (např. spočívající v podávání jedu v malých dávkách).¹⁷

Základní složkou objektivní stránky trestného činu je jednání. Vůle jako vnitřní, psychická složka jednání určuje pohyb nebo zdržení se pohybu a proto jednáním je jak konání (vůli řízený pohyb), tak i opomenutí (vůli řízené zdržení se pohybu). Konáním i opomenutím lze spáchat takové trestné činy, jejichž objektivní stránka neurčuje blíže způsob jednání, nýbrž

¹⁵ Jelínek, J. *Trestní právo hmotné : Obecná část, Zvláštní část*. 2 vyd. Praha : Leges, 2010. 478 s.

¹⁶ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 452, 453 s.

¹⁷ Kuchta, J., et al. *Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha : C. H. Beck, 2009. 8 s.

pouze tzv. účinek (například vražda podle § 140 odstavec 1 TZ), pokud byly spáchány opomenutím, jde o tzv. nepravé omisivní delikty.¹⁸

Od okamžiku, kdy se člověk narodí, může být předmětem útoku (jde o dítě, které přestalo být lidským plodem), poté dospělý člověk až do okamžiku smrti v biologickém smyslu. Od této chvíle začíná trestněprávní ochrana lidského života.

Smrtí se rozumí nevratná ztráta funkce lidského mozku včetně mozkového kmene.¹⁹ Pojem smrti je většinou vykládán na základě lékařské vědy, která označuje smrt jako biologickou smrt mozku. Toto označení znamená, že je to stav organismu, kdy už není možné obnovit životně důležité funkce.²⁰

Osoba, ač je smrtelně nemocná, zraněná a její smrt je už neodvratná, tak přesto je její život na území České republiky chráněn. Trestným činem je i usmrcení smrtelně nemocné, zraněné osoby prostřednictvím euthanasie, což znamená uspíšení smrti z útrpnosti, jinými slovy se jedná o zkrácení utrpení umírající osoby a to i většinou na vlastní žádost. Z toho vyplývá, že je možné se dopustit trestného činu vraždy i tzv. „euthanasii“.²¹

Usmrcení dvou a více osob je kvalifikováno jako 1 trestný čin vraždy, ale pouze v případě, že k vraždě došlo jedním skutkem (jednáním). **V praxi se jedná například o tyto situace:**

- 1) pachatel usmrtil jedním aktem dvě a více osob, nebo se o to pokusil (např. zapálil dům),
- 2) jedním jednáním si pachatel vytvoří podmínky k tomu, aby spáchal trestný čin na dvou a více osobách (např. opatří si střelnou zbraň a jede na místo, kde chce spáchat trestný čin).²²

Subjekt tohoto trestného činu je obecný, tedy pachatel může být kdokoliv, kdo je trestně odpovědný.²³ Pachatel může vraždu způsobit, jak opomenutím, tak konáním.²⁴ Do jednání, nelze brát v úvahu všechny opomenutí, ale jde jen o opomenutí takového konání, ke kterému měl pachatel povinnost podle jiného právního předpisu, smlouvy nebo úředního rozhodnutí. Jestliže společnost s konáním osoby počítá a má v ní důvěru,

¹⁸ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník I : § 1 – 139 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009. 118, 119, 120 s.

¹⁹ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 453 s.

²⁰ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : §140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1298, 1299 s.

²¹ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GRIVNA, T., et al. *Trestní právo hmotné*. 8. přeprac. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2016. 554 s.

²² NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010, 247, 248 s.

²³ Chmelík, J., et al. *Trestní právo hmotné*. Praha : Linde Praha, 2007. 237 s.

²⁴ Kuchta, J., et al. *Kurs trestního práva : Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha : C. H. Beck, 2009. 8 s.

tak se jedná o opomenutí zvláštní povinnosti a je určena jako povinnost právní. V jednom případě je opomenutí na stejné úrovni, jako konání a to v případě, pokud osoba nevykonala to, co bylo jeho právní povinností. Zvláštní povinnost konat se odlišuje od obecné povinnosti konat, kterou stanoví trestní zákoník.²⁵

Z pohledu subjektivní stránky se vyžaduje úmysl. Podle pachatelovy vůle a vztahu k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem se rozeznává úmysl přímý a úmysl nepřímý.²⁶ Pachatel si je vědom v obou případech, že svým chováním může způsobit smrt člověka (protiprávní následek) a jeho vůle v podobě chtění směřuje k jeho způsobení. Pro oba druhy úmyslu je stejné, že intelektuální složka obsahuje u pachatele představu rozhodných skutečností alespoň jako možných.

U úmyslu přímého i nepřímého je dána složka volní ale v různém rozsahu, protože mezi oběma formami úmyslu je rozdíl mezi odstupňování volní složky. Volní složka se musí vztahovat ke všem skutečnostem spadajícím pod znaky skutkové podstaty trestného činu. Úmysl se v případě opomenutí musí vztahovat i na skutečnosti, které podmiňují povinnost konat, jakož i na samotnou povinnost konat. Vraždu pachatel způsobuje v náhlém rozhodnutí, neboli v afektu.²⁷

Dále je možné, že pachatel chtěl usmrtit jinou osobu, ale omylem usmrtil osobu, která se tam nešťastnou náhodou objevila (*aberratio ictus*), jde rovněž o pokus vraždy.²⁸

Jestliže pachatel způsobil usmrcení osoby jiným způsobem, než měl v plánu, tak následek je kryt jeho zaviněním a tím pádem odpovídá za dokonanou vraždu. Může nastat i možnost, že pachatel měl v úmyslu usmrtit osobu, ale smrt osoby vznikla až jednáním pachatele, kterým zahlazoval svůj trestný čin (například vhodil svou oběť do řeky).²⁹

Pokud chtěl usmrtit osobu A., protože jí omylem považoval za osobu B., kterou chtěl usmrtit, tak to nemá význam, neboť jeho pravá skutečnost, kterou chtěl způsobit, byla v představě pachatele nahrazena úplně stejně významnou skutečností (*error in objecto, in persona*).³⁰

Při zjišťování, jestli pachatel jednal v nepřímém úmyslu oběť zavraždit, je zapotřebí najít a stanovit za jakých okolností ke konkrétnímu útoku došlo (jakým motivem byl veden útok, jak byl útok proveden, jaký nástroj pro spáchání použil...)³¹

²⁵ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421)*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1457, 1458, 1462, 1464 s.

²⁶ Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 849 s.

²⁷ Chmelík, J., et al. *Trestní právo hmotné*. Praha : Linde Praha, 2007. 237 s.

²⁸ NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010, 248 s.

²⁹ NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010, 248 s.

³⁰ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421)*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1463.

K odstavci 2:

(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

Jedná se o samostatnou, **kvalifikovanou** skutkovou podstatu trestného činu vraždy³² ač konstrukčně nestandardní. Z mého pohledu se spíše jedná o skutkovou podstatu základní. Podle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu **popisnou**, protože zde přímo popisuje dané znaky tohoto trestného činu. Z pohledu struktury, jde o skutkovou podstatu **složitou**, protože dochází ke zmnožení znaků určitého druhu.

Úmyslný následek u vražd, který je pachatelem způsoben, není vždy stejný a trestní zákoník v tomto odstavci uvádí, že jeho čin, který byl ve formě úmyslného usmrcení s rozmyslem nebo po předchozím uvážení je sankcionován přísněji oproti situaci, kdy pachatel jednal v náhlém hnutí mysli, nebo v silném rozrušení či jiném omluvitelném hnutí mysli. Objevuje se zde pojem **premeditace**, který se popisuje jako uvážený myšlenkový proces pachatele a jedná se o emocionální prudké hnutí mysli na základě nějakého podnětu.³³ Tedy jinak řečeno porušení duševní rovnováhy, které může být normálně probíhající nebo patologické jako duševní porucha, pro něž je zpravidla charakteristické krátkodobé trvání a přechodný charakter, avšak existují i afektivní napětí či reakce, které mohou trvat značně dlouhou dobu. Vychází z poznatků psychologie, že volní jednání probíhá ve dvou rozdílných etapách, tedy rozhodovací a realizační. Pojem premeditace se primárně vztahuje k rozhodovací fázi volního jednání, v níž probíhá volba mezi dvěma pohnutkami jako podněty působícími na psychiku člověka a ovlivňující směr a intenzitu jeho chování.³⁴

Trestní zákoník upravuje tzv. **premeditaci** v širším smyslu a to ve dvou formách rozmysl a přechozí uvážení. V obou formách musí minimálně pachatel vědět, že svým jednáním ohrožuje život a zdraví osoby a směřuje k usmrcení jiného. S následkem, který plyne z jeho jednání, by měl být přinejmenším srozuměn. Obě tyto formy budou zpravidla předcházet úmyslu přímému. Čin takového pachatele je společensky škodlivější, neboť jeho rozhodnutí, že chce úmyslně usmrtit, se vytvořilo podle

---

³¹ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421)*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1464 s.

³² Draščík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 848, 850 s.

³³ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421..* 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1457, 1458, 1465, 1466 s.

³⁴ Sp. zn. 7 Tdo 30/2015 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 04.20.2015, Brno.

rozumové úvahy.³⁵ Premeditace, která svým charakterem je zvláštní okolnost, může přistupovat nejen k úmyslu přímému, ale i k úmyslu eventuálnímu, protože pachatelovo vůle, která vznikla z premeditace, vždy nemusí mít formu chtění, či zaměření se na výsledek, nebo být provázaná jistotou, že pachatel, svým jednáním vždy takový výsledek zapříčiní.³⁶

Individuální objekt je stejný, jako v odstavci prvním, tedy ochrana lidského života.

Objektivní stránka je podobná, jako u odstavce 1, je popisována, jako usmrcení člověka, to znamená, že živý člověk je jakýmkoliv způsobem zbaven života, kdy pachatel jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení.³⁷

Vražda, jak už bylo řečeno, může být spáchána způsobem, kdy pachatel jednal s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, tyto jsou uvedeny alternativně. Nejde o zvláštní druh úmyslu.³⁸

Dále je podstatné vymezit a rozlišit od sebe rozmysl a předchozí uvážení. V prvé řadě, se zaměřím na **rozmysl**, který je definován jako kvalifikována forma úmyslu v tom smyslu, že pachatel si patřičně zváží své jednání, a to jak z hlediska svědčících pro úmyslné usmrcení jiného, tak i proti němu, zvolí vhodné prostředky k provedení činu, zváží rozhodné důsledky činu, a na základě takového svého subjektivního přístupu jiného úmyslně usmrtí.³⁹ Na rozdíl od předchozího uvážení zde chybí vyšší forma rozvahy, zejména ve formě plánování a konkrétnějšího promyšlení činu včetně možných způsobů jeho provedení. Rozmysl tak představuje méně intenzivní stupeň racionální kontroly pachatele nad svým jednáním než předchozí uvážení.⁴⁰ Jde o to, že pachatel si důkladně zváží své jednání a poté podle svého uvážení a subjektivního přístupu konkrétní osobu úmyslně usmrtí. Charakter rozmyslu, oproti předchozímu uvážení se liší zejména v tom, že trestný čin s rozmyslem, odlišuje jednání v náhlém hnutí myslí, obzvláště od afektu a podobných stavů. Zároveň může jít i o krátkou úvahu pachatele, při níž jedná uváženě, což ale nelze zaměňovat s variantou po předchozím uvážení.⁴¹

---

³⁵ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 455 s.

³⁶ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421)*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1467 s.

³⁷ Kuchta, J., et al. *Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha : C. H. Beck, 2009. 8 s.

³⁸ NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010, 248 s.

³⁹ Sp. zn. 8 Tdo 860/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 13.08.2014, Brno.

⁴⁰ Sp. zn. 8 Tdo 1389/2015 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 24.11.2015, Brno.

⁴¹ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 455 s.

Jestliže pachatel vraždil v náhlém hnutí mysli, tak důvod k usmrcení je pouze agresivní reakcí na určitý podnět, kdy pachatel vůbec nepřemýšlel nad tím, zda je jeho jednání účelné, nebo není.⁴²

Na druhé straně **předchozí uvážení** se rozlišuje od rozmyslu tím způsobem, že pachatel si před spácháním trestného činu důkladně zváží rozhodující okolnosti pro provedení činu. Osoba, která má v úmyslu vraždit, si zvolí místo, kde vraždu provede a dobu spáchání. Dále zda použije zbraň či jiný prostředek, který je vhodný pro usmrcení. Všechny tyto okolnosti, které si pachatel předem rozmyslí, by měl vést k úspěšnému provedení a co největšímu možnému vyloučení úspěšné obrany oběti apod.⁴³ Lze říci, že není zapotřebí, aby vše bylo důkladně dopodrobna naplánováno, postačí rámcové vymezení rozhodných skutečností pro provedení činu v představě pachatele. Vše může být podle průběhu a vývoje daného činu doplňováno či měněno.⁴⁴

Předchozí uvážení se týká nejen samotného rozhodnutí, kdy pachatel před spácháním zvažuje okolnosti svědčící pro úmyslné usmrcení, tak i proti němu, ale zahrnuje i výběr prostředků pro uskutečnění určitého způsobu provedení usmrcení jiné osoby, přičemž z hlediska časového je zde určitý odstup od vlastního způsobu spáchání trestného činu vraždy.⁴⁵

Existují zde komplikace, při posuzování rozmyslu a předchozího uvážení a to v případě, jestliže se při provádění vlastního činu pachatel dostal vlivem konkrétních okolností do stavu afektu. V průběhu vlastního provedení činu u pachatele, který si rozmyslel či předem uvážil v shora uvedeném smyslu zavraždění jeho oběti, neboť pro kvalifikovanou vraždu podle § 140 odstavec 2 TZ je prvořadý, aby rozmyšlené a předem uvážené jednání bylo podstatnou příčinou následku.⁴⁶

Předchozí uvážení oproti rozmyslu předchází trestnému ději s určitým předstihem a zahrnuje plán – předem utvořenou představu postupu pachatele při spáchání trestného činu.⁴⁷

Za předchozí uvážení ve smyslu § 140 odst. 2 TZ se považuje i to, že pachatel si ve svých představách pouze rámcově vymezil rozhodné skutečnosti pro provedení činu.⁴⁸

---

⁴² Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011.* Olomouc : ANAG, 2011. 455 s.

⁴³ Sp. zn. 3 Tdo 746/2015 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 05.08.2015, Brno.

⁴⁴ Sp. zn. 4 Tdo 1573/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 29.12.2014, Brno.

⁴⁵ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011.* Olomouc : ANAG, 2011. 455, 456 s..

⁴⁶ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část §140-421.* 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1468 s.

⁴⁷ Sp. zn. 7 Tdo 466/2017 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 11.05.2017, Brno.

⁴⁸ Sp. zn. 3 Tdo 1520/2011-26 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 21.12.2011, Brno.

Vražda kvalifikovaná má povahu samostatné skutkové podstaty, vzhledem k závažnosti jednání pachatele. Neobvykle je označovaná, jako kvalifikovaná skutková podstata z pohledu zavinění. K vyjádření této skutkové podstaty vedly legislativně-technické důvody, aby byl vyjádřen zvláštní úmysl, kterým se stupňuje postih a závažnost jednání pachatele přes závažnější formu úmyslného zavinění vyjádřenou v kvalifikované skutkové podstatě. Pokud máme více základních skutkových podstat, téhož trestného činu tak platí, že sankce se nemění a zůstává stejná. Musí být splněny 2 okolnosti u této skutkové podstaty, které jsou velmi důležité prokázat při dokazování trestného činu:

- 1) úmyslné usmrcení jiného s rozmyslem,
- 2) úmyslné usmrcení jiného po předchozím uvážení.⁴⁹

Subjekt tohoto trestného činu je shodný s odstavcem 1. Subjekt je obecný, pachatelem může být kdokoliv, kdo je trestně odpovědný.

Z hlediska subjektivní stránky trestného činu vraždy se vyžaduje úmyslná forma zavinění s rozmyslem nebo po předchozím uvážení.⁵⁰

K odstavci 3:

(3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě,

c) na dítěti mladším patnácti let,

d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,

e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,

g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

---

⁴⁹ Chmelík, J., et al. *Trestné právo hmotné zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha : Linde, 2010. 35 s.

⁵⁰ Chmelík, J., et al. *Trestní právo hmotné*. Praha : Linde Praha, 2007. 237 s

h) opětovně,

i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo

j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.

Toto ustanovení obsahuje taxativní výčet zvláště přitěžujících okolností a podle závažnosti se, jedná o **kvalifikovanou** skutkovou podstatu trestného činu.⁵¹ Oproti předchozím odstavcům, se jedná o skutkovou podstatu **odkazovací**, protože odkazuje na odstavec 1 a 2.

Ad a) vražda, která je spáchaná na dvou a více osobách, představuje čin, který je spáchán jedním skutkem, a to nejméně na dvou nebo více osobách a jedná o okolnosti, které podminují použití vyšší trestní sazby. Je zapotřebí, aby z hlediska zavinění pachatel o této skutečnosti věděl a přinejmenším byl s ní srozuměn, protože by se jinak nejednalo o úmyslné usmrcení dvou či více osob.⁵² Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. a) TZ.

Ad b) Od okamžiku, kdy dojde k uhnízdění oplodněného vajíčka v děložní sliznici do počátku porodu, může být jednáním pachatele vraždy naplněna OPPVTS v podobě **vraždy spáchané na těhotné ženě**. Ukončení těhotenství může nastat i v případě potratu. Z hlediska zavinění postačí i nedbalost, protože není nutné, aby pachatel věděl, že se jedná o ženu, která je těhotná. V tomto případě stačí, že na základě okolnosti případu o této skutečnosti vědět mohl a měl.⁵³ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. b) TZ.

Ad c) vražda na dítěti mladším patnácti let může být spáchaná do dne předcházejícího patnáctým narozeninám, protože v den patnáctých narozenin už osoba není brána, jako dítě mladší patnáct let. Z pohledu zavinění zde stačí nedbalost, protože není rozhodující, aby pachatel znal věk dítěte. Postačí, že pachatel s ohledem na určité okolnosti (vzhled, chování, vyjadřování apod.) a svoje osobní poměry o uvedené okolnosti vědět měl a mohl.⁵⁴ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. b) TZ.

Ad d) na úřední osobě, může být spáchán trestný čin při výkonu pravomoci, nebo pro její výkon. Pro spáchání tohoto trestného činu je rozhodující pojetí výkonu

⁵¹ Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 851 s.

⁵² Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1307 s.

⁵³ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 456 s.

⁵⁴ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1308 s.

pravomoci úřední osobou. Pravomoc se zakládá v oprávnění orgánů vykonávat veřejnou moc a veřejná moc je takový druh moci, který autoritativně rozhoduje o všech právech a povinnostech jednotlivých subjektů. Konkrétní subjekt, o kterém je rozhodováno, není v rovnoprávném postavení jako organ, který rozhoduje. Za výkon pravomoci se nepovažuje jen rozhodování o právech a povinnostech FO a PO, ale v pojmu pravomoci je vždy zahrnutý prvek moci a prvek rozhodování.⁵⁵ V prvním případě pro výkon její pravomoci musí jít o zavinění úmyslné, kdy pachatel věděl, že jde o úřední osobu. V druhém případě není podstatné, aby pachatel věděl, že jde o úřední osobu.

Je dostačující, že zná skutkové okolnosti, z kterých jde poznat, že se jedná o úřední osobu, která vykonává svou pravomoc, že k jejímu usmrcení přistoupil při výkonu její pravomoci (například, že se jedná o policistu, který ho zastihl při páčání trestného činu, nebo ho zastavil, jako řidiče při spáchání dopravního přestupku).⁵⁶ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. b) TZ.

V § 127 odstavec 1 TZ je uvedeno, že úřední osobou je:

- a) *soudce,*
- b) *státní zástupce,*
- c) *prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,*
- d) *člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,*
- e) *příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,*
- f) *soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,*
- g) *notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,*
- h) *finanční arbitr a jeho zástupce,*

- i) *fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.*

Další paragraf, který nám doplňuje výše provedený výčet je § 334 odstavec 2 TZ.

---

⁵⁵ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1308 s.

⁵⁶ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 456 s.

Ad e) další OPPVTS spočívá v tom, že pachatel spáchal vraždu **na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti**. Pojem „v souvislosti“ v sobě zahrnuje několik případů, proč pachatel na těchto osobách vraždu provede. Mezi tyto případy patří:

- 1) úmysl pachatele, aby osoba nesplnila takovou povinnost,
- 2) usmrcení je reakce pachatele na výkon této konkrétní povinnosti,
- 3) usmrcení takové osoby má mít vliv na další osoby, které jsou v totožném postavení, aby tuto povinnost plnily v souladu s představami pachatele (vypovídat, tlumočit jediné v jeho prospěch).⁵⁷

Svědkiem je fyzická osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána (předvolána) orgánem činným v trestním řízení, aby vypovídala o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, které sama vnímala (poznala) svými smysly, tedy viděla, slyšela atd. Svědek je proto nezastupitelný jinou osobou.⁵⁸ Pokud se podíváme, jak definují svědka učebnice trestního práva procesního, tak zjistíme, že velmi podobně, a to jako osobu rozdílnou od obviněného, která byla vyzvána orgánem činným v trestním řízení, aby jako svědek vypovídala o skutečnostech, které vnímala svými smysly.⁵⁹

Znalec je přibrán orgánem činným v přípravném řízení (soudem, obviněným nebo jinou stranou v trestním řízení), aby objasnil určité skutečnosti, kde je potřeba použít jeho odborné znalosti.⁶⁰

Tlumočnick je osoba, která vykonává tlumočnickou nebo překladatelskou činnost. Předpokladem pro úspěšný výkon povolání tlumočnicka je dokonalá znalost příslušných jazyků, mezi kterými tlumočí/překládá, včetně znalostí kulturních daných společností, dobrá paměť, kultivovaný zjev a vystupování, trpělivost, přesnost. Tlumočnická profese není vhodná pro osoby s poruchami paměti a koncentrace, s vadami zraku a sluchu, vadami řeči. Výjimku tvoří neslyšící tlumočnick.

---

⁵⁷ Šamal, P., et al. *Trestní řád : Komentář*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. s. 848

⁵⁸ NEJVYŠŠÍ STRÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČESKÁ REPUBLIKA. *Práva a ochrana práv svědka*. In nsz.cz [online]. © 2012 [cit. 2018.03.06]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/svedek/61> >.

⁵⁹ Jelínek, J., et al. *Trestní právo procesní*. Praha : Leges, 2010. s. 371

⁶⁰ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 457 s

Pro poskytování profesionálních tlumočnických služeb je nutné celoživotní vzdělávání se a zlepšování vlastních dovedností.⁶¹ Z logiky věci se vyžaduje úmyslná forma zavinění.

Ad f) zdravotnickým pracovníkem je lékař, zubní lékař, nebo farmaceut.

Do této skupiny spadají i pracovníci, kteří jsou nelékařských profesí (např. sestry, řidič sanitky apod.). Výše uvedené osoby jsou chráněni v době výkonu povolání, nebo zaměstnání, které směřuje k záchraně života ohrožených osob a je úplně jedno, zda k výkonu dochází v léčebném zařízení, nebo mimo něj, v rámci služby, či po službě. Z hlediska zavinění postačí nedbalost.

K tomuto pojmu, který je obsažen v § 140 odst. 3 písm. f) „*Jiný, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona*“ důvodová zpráva uvádí, že ochrana se vztahuje především na tyto povolání: hasiče, záchranáře, příslušníky Horské služby a plavčíky. Zde postačí nedbalostní zavinění. Toto ustanovení se nevztahuje na policisty, neboť útok na ně bude postihován podle písmena d).⁶²

Ad g) V tomto případě se jedná o situaci, kdy pachatel spáchá vraždu **pro skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání**. Jde o zvlášť přitěžující okolnost, která vychází z článku 1 LPS, který uvádí, že všichni lidé jsou si rovni v důstojnosti a každý je svobodní ve svých právech. V žádném případě se nesmí brát ohled na to, zda osoba je jiné národnosti, příslušnosti k etnické skupině, politického přesvědčení, náboženského vyznání apod.

Pojmem rasa se ve svém původním, biologickém významu míní velká skupina lidí, kteří vykazují charakteristické vrozené, geneticky předávané znaky. Rasa je klasifikační jednotkou, do jednotlivých ras spadají nositelé přesně definovaných fyzických znaků (například určité barvy pleti, výšky postavy, barvy očí, vlasové struktury atp.). Různí vědci vytvořili různé klasifikační systémy, jejichž základem jsou

---

⁶¹ ČESKÁ KOMORA TLUMOČNÍKŮ ZNAKOVÉHO JAZYKA, Z. S. *Průvodce základní tlumočnickou terminologií : tlumočnick*. In *cktj.com* [online]. © 2010 – 2018 [cit. 2018.02.15]. Dostupné z WWW: <<http://www.cktj.com/terminologie#T>>.

⁶² Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 853 s.

(nejčastěji tři) tzv. velké rasy (tzv. europoidé, negroidé a mongoloidé) a různý počet tzv. ras malých.⁶³

Etnická skupina je považována, jako skupina lidí, kteří mají stejný historický původ, jazyk, materiální a duchovní kulturu, mentalitu a tradice. V České republice je možné za etnickou skupinu označit Romy.⁶⁴

Národnost je příslušnost osoby k určitému národu, přičemž národ chápeme jako společenství, na jehož utváření mají největší vliv společné dějiny, společná kultura a společné území. Běžně se určuje podle státu nebo oblasti narození, kde se člověk narodil nebo prožil dětství, nebo podle původu předků, zde zejména matky (neboť matka je téměř vždy jistá). Národnost se může změnit průběhem procesu naturalizace.⁶⁵

Politické přesvědčení stanovuje politickou orientaci osoby a její názorové ztotožnění se s konkrétním politickým směrem, který jednotlivec preferuje. Vychází ze svobody všech občanů zakládat politickou stranu či hnutí. Není podmínkou, že člověk musí být členem, ale může spočívat i ve zcela neformálním zastávání názorů vyjadřujících určitý politický postoj.⁶⁶

Vyznání je aktivní i pasivní vztah k určitému náboženství jako všeobecné teorii a výkladu světa podávanému určitou církví. Osoba bez vyznání je ta, která uvědoměle odmítá jakékoliv náboženství nebo víru.⁶⁷ Toto ustanovení postihuje i domnělou **příslušnost** k některé ze skupin, které jsou výše uvedeny. Pokud tedy pachatel usmrtí osobu, z toho důvodu, že jde o buddhistu, ale ve skutečnosti tomu tak není, tak se nejedná o pokus trestného činu, ale o dokonáný trestný čin podle § 140 odstavec 1,3 písmeno g) TZ.⁶⁸ Z logiky se vyžaduje úmyslná forma zavinění (pohnutka).

Ad h) Opětovně spáchat, znamená, že pachatel trestného činu vraždy uvedeného v odstavci 1 a 2 opakuje. Podle § 140 TZ může jít jednak o souběh trestných činů, kdy pachatel za svůj čin nebyl pravomocně odsouzen, nebo o situaci, kdy již byl v minulosti za takový čin pravomocně odsouzen anebo byl za trestný čin

---

⁶³ VARIANTY. *Rasy*. In *varianty.cz* [online]. [cit. 2018.02.08]. Dostupné z WWW: <<https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/29-rasa>>.

⁶⁴ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1312 s.

⁶⁵ NÁRODNOST. In *multimediaexpo.cz* [online]. [cit. 2018.03.03]. Dostupné z WWW: <<http://multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/N%C3%A1rodnost>>.

⁶⁶ Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 854 s.

⁶⁷ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 459 s.

⁶⁸ Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 854 s.

odsouzen, ale hledí se na něj, jako by odsouzen nebyl. Z hlediska zavinění postačí nedbalost.⁶⁹ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. b) TZ.

Ad i) Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 140 odst. 3 písm. i) TZ spočívá v tom, že čin byl spáchán zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem. Předpokládá se, že obě tyto alternativně vymezené skutečnosti vyžadují spáchání za podmínek vyjádřených pojmem „zvlášť“. Proto se jedná o zvlášť trýznivý způsob, a nikoliv jen trýznivý způsob provedení činu.⁷⁰

Pokud pachatel poškozenou osobu mohutnou silou bije klacky, naskakuje či našlapuje na ni, zejména na její hlavu, počíná si nanejvýš surově a brutálně a takovým činem za splnění i dalších zákonných podmínek pachatel naplnil právě tento znak.⁷¹ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. b) TZ.

Trestný čin vraždy, který je spáchán **zvlášť surovým způsobem**, je vymezen jako vražedný útok, kdy je použita vysoká míra brutality, která je odlišná od rámce běžného, který je u většiny trestných činů tohoto druhu. Není podmínkou, aby tento útok zároveň vyvolával zvýšenou trýzeň poškozené osoby.⁷²

Otázku, zda byla vražda spáchaná způsobem zvlášť surovým, nutno zkoumat nejen s hlediska postižené osoby (zda jí byly způsobeny zvláštní útrapy), nýbrž vzhledem k celkovému způsobu, jakým byla vražda vykonána, zejména též se zřetelem k běžným názorům společnosti.⁷³

Pokud je čin spáchán **zvlášť trýznivým způsobem**, tak pro naplnění znaku bude rozhodné zjištění, jak útok pachatele prožívala oběť. Takový závěr lze dovodit z takových okolností, které charakterizují subjektivní neúměrně krutě pocíťované prožitky oběti, jež vnímala od doby, kdy na ní pachatel začal uskutečňovat vražedný mechanismus, až do okamžiku její smrti.⁷⁴

Jestliže je tento čin spáchán, nebude k dispozici výpověď poškozeného, takže pro závěr, zda byl naplněn tento znak, bude sloužit především znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékaře.

Tento způsob provedení činu spočívá v působení těžce snesitelné bolesti pro kratší dobu, nebo dlouhodobé působení bolesti méně intenzivní.

---

⁶⁹ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 459 s.

⁷⁰ Sp. zn. 8 Tdo 462/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 04.06.2014, Brno.

⁷¹ Sp. zn. 8 Tdo 412/2017 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 24.05.2017 Brno.

⁷² Fenyk, J., et al. *Trestní zákoník a trestní řád : průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou I. díl trestní zákoník*. Praha : Linde Praha, 2010. 514 s.

⁷³ Sp. zn. 4 To 70/54 Usnesení nejvyššího soudu, Brno.

⁷⁴ Sp. zn. 8 Tdo 462/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 04.06.2014, Brno.

Mezi konkrétní příklady vražd, které byly provedeny zvláště trýznivým způsobem, patří: usmrcení kojence poléváním vroucí vodou; svázání oběti způsobem, který vedl k jejímu pozvolnému udušení; vhozením svázané oběti, která se následně utopila.⁷⁵

Pokud pachatel jiného usmrtí způsobem, který by mohl být posouzen, jako zvláště trýznivý způsob a jeho čin bude kvalifikován jako trestný čin vraždy, je zapotřebí, vést dokazování i k objasnění konkrétních otázek, které zjišťují, jaká byla míra bolesti poškozeného a po jakou dobu těmito bolestmi trpěl.⁷⁶

Ad j) Ke spáchání činu v odstavci 1 nebo 2 došlo **v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch**. V případě této okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, nemusí k získání majetkového prospěchu vůbec dojít. Minimální výše majetkového prospěchu není určena a je nedůležité, zda jde o malý či velký rozsah prospěchu, protože je zřejmé, že pachatel si neváží lidského života. Tato vražda bude provedena, pokud cílem pachatele bude získat nějaké věci, peníze nebo jiný majetek oběti. Spadá sem i vražda na objednávku, pokud za provedení vraždy byla pachatelovi přislíbena odměna.⁷⁷

Ke spáchání trestného činu vraždy **v úmyslu zakrýt jiný trestný čin** dojde, pokud pachatel jiného trestného činu se rozhodne, že po dokonání tohoto (jiného) trestného činu usmrtí poškozenou osobu v úmyslu odstranit ji jako svědka svého trestného činu. Pachatelův záměr je zakrýt jeho jednání tak, aby tento skutek vykazující znaky trestného činu nebyl nikým odhalen a tento znak nevyšel najevo. Bude naplněn tehdy, chce-li pachatel docílit, aby nedošlo k jeho odhalení a identifikaci jako pachatele jiného trestného činu. Usmrcení v úmyslu zakrýt jiný trestný čin, se lze dopustit nejen vůči poškozenému tímto jiným trestným činem, ale i vůči jeho náhodnému svědkovi.⁷⁸

Pachatel **usmrtil jiného ve snaze usnadnit jiný trestný čin**, pokud se dopustí trestného činu vraždy jako prostředku ke spáchání jiného trestného činu, nebo k odstranění překážek, které mu brání, aby dokončil svůj čin (např. usmrtí manžela poškozené, aby ji mohl znásilnit, nebo dojde k usmrcení vrátného, aby získal jeho pistoli k provádění násilné trestné činnosti).⁷⁹

Jiná zavrženíhodná pohnutka pachatele, svědčí o morální bezcitnosti, bezohledném sobectví, nebo jeho neúctě k lidskému životu, který je chráněn.

⁷⁵ Draščík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 855, 856 s.

⁷⁶ Prouza, D. *Trestní zákoník s judikaturou*. Praha : C. H. Beck, 2010. 383 s.

⁷⁷ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1315 s.

⁷⁸ Sp. zn. 8 Tdo 624/2007 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 06.06.2017, Brno.

⁷⁹ Draščík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 856 s.

Při páčání tohoto činu jedná pachatel v přímém úmyslu a účinek v podobě smrti zde může být způsoben v eventuálním úmyslu, neboť s ním pachatel může být jen srozuměn.⁸⁰ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. b) TZ.

K odstavci 4:

(4) Příprava je trestná.

Příprava nespadá pod obecní formu trestné činnosti, proto musí trestní zákoník ve zvláštní části její trestnost u příslušného trestného činu stanovit, jako je tomu v případě zvlášť závažného zločinu vraždy. Vzhledem k tomu, že vražda je zvlášť závažným zločinem, bude **trestná příprava** podle § 140 odstavec 1-3 TZ. Příprava je trestná podle stanovené trestní sazby a trestu odnětí svobody za dokonany trestný čin (§ 20 odstavec 2 TZ).⁸¹

---

⁸⁰ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 461 s.

⁸¹ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1316 s.

4 Analýza skutkové podstaty trestného činu Zabití podle ustanovení § 141 trestního zákona

K odstavci 1:

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody na tři léta až deset let.

Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu **popisnou**, protože charakterizují konkrétní znaky trestného činu. Z pohledu závažnosti trestného činu jde o zcela novou **privilegovanou** skutkovou podstatu k trestnému činu vraždy § 140 TZ inspirovanou zahraničními úpravami. Oproti právní úpravě trestného činu vraždy podle § 140 TZ má usnadnit mírnější postih jednání zahrnujícího úmyslné usmrcení člověka, avšak za výrazně polehčujících okolností.⁸² Z pohledu struktury je tato skutková podstata **složitá**, protože dochází ke zmnožení znaků určitého druhu.

Objekt trestného činu zabití je stejný, jako u trestného činu vraždy podle § 140 TZ, což znamená ochrana lidského života a předmětem útoku je pouze živý člověk.

Tato privilegovaná skutková podstata má sankcionovat nižším trestem činy, které pachatel spáchal úmyslně v silném rozrušení ze strachu, úleku nebo zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Tato úprava je poměrně obvyklá i v zahraničních úpravách, protože musí být od vraždy odlišeny činy, které jsou typově společensky méně závažné. V České republice se tato úprava zcela liší, hlavně pokud „zavrženíhodné jednání poškozeného“ není závislé na silném rozrušení (tzv. afektdelikt), protože vzhledem k dikci § 141 odstavec 1 TZ, naprosto postačí sama o sobě tato okolnost, aby pachatelovo jednání bylo podřaditelné pod touto skutkovou podstatou. Ustanovení zahrnuje 2 dvě kategorie privilegujících okolností ve vztahu k úmyslnému usmrcení. Za prvé jednání v silném rozrušení z omluvitelného hnutí mysli (tzv. afektdelikt) a za druhé jednání v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného (tzv. provokace), které nemusí obsahovat silné rozrušení.⁸³ Právní řešení těchto situací bylo nutné v novém trestním

⁸² Draščík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 855, 861 s.

⁸³ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1325, 1326 s.

zákoníku precizovat z toho pohledu, že trestní zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, akcentoval tzv. **odpovědnost za výsledek**.⁸⁴ To znamená, že kladl velkou pozornost na výsledek, který pachatel způsobil svým jednáním, tedy smrt jiného člověka a nebyla věnována pozornost jiným skutečnostem, které jsou uvedeny.⁸⁵

Objektivní stránka trestného činu je charakterizována usmrcením člověka, takže je obdobná jako u trestného činu vraždy, ale rozdíl je v tom, že musí k němu dojít v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Usmrcení znamená, jakékoliv jednání, které způsobilo zbavení života člověka.⁸⁶ Není důležité, jakých prostředků bylo použito při jednání, které způsobilo smrt člověka, zda se jedná o jednorázové nebo o dlouhodobé trvání. Usmrcení osoby může být provedeno jak konáním, tak opomenutím takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých poměrů povinen (§ 112 TZ), ale u zabití bude vzhledem k dikci výjimečné ustanovení.⁸⁷

Vyprovokované zabití a jeho souvislost mezi předchozím chováním oběti a trestným činem je různorodé. Osoba, na kterou je spáchán trestný čin, se poškozeným nestává náhodně, ale na základně určitých předpokladů. Mezi viktimogenní faktory patří například: osoby, které jsou s ohledem na svoje povolání, nebo způsob jejich života riziková (policisté, noční hlídači a naopak prostitutky). Z větší části mezi oběti úmyslných usmrcení patří osoby, k nimž má pachatel nějaký vztah. Může se jednat o chvilkové známé, které poznal v restauraci, rodinné příslušníky nebo obchodní partery. Spory, které jsou vedené mezi účastníky, později vyvrcholí v usmrcení jednoho z účastníků sporů. Může se jednat o náhodné potyčky, které jsou způsobeny pod vlivem nějaké návykové látky až po dlouhodobou vzájemnou nenávisť. V jednotlivých případech má oběť na vzniklém konfliktu určitou část podílu. Specifickou skupinu tvoří ti poškození, kteří se cílem útoku stali v důsledku svého vlastního protiprávního či alespoň morálně zavrženíhodného chování, většinou vůči pachateli či jemu blízkým osobám.⁸⁸

---

⁸⁴ Chmelík, J., et al. *Trestné právo hmotné zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha : Linde, 2010. 38 s.

⁸⁵ Fenyk, J., et al. *Trestní zákoník a trestní řád : průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou I. díl trestní zákoník*. Praha : Linde Praha, 2010. 525 s.

⁸⁶ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1326, 1327 s.

⁸⁷ Jelínek, J., et al. *Trestní právo hmotné : Obecná část, Zvláštní část*. Praha : Leges, 2009. 479 s.

⁸⁸ Hořák, J. *Trestněprávní a kriminologické aspekty vražd*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. 87 s.

Subjekt je obecný, může to být kdokoliv, kdo je trestně odpovědný pokud jedná za uvedených okolností.

Subjektivní stránka spočívá v zavinění úmyslné, patří sem jak úmysl přímý, tak úmysl eventuální.⁸⁹

Silné rozrušení (afekt) – Vede k zúžení vědomí a ke snížení schopnosti pachatele, aby jednal racionálně. Jde o duševní stav, při kterém pachatel jak vnitřně, tak i navenek vykazuje značné emoční vzrušení, nebo neklid, který ovlivňuje jeho jednání. Toto jednání se ukáže v průběhu činu, nehledě na to, zda se na takovém rozrušení podílí nervová labilita či přímo duševní porucha pachatele.⁹⁰ Může se hromadit postupně v důsledku určitých negativních faktorů, které mají vliv na psychiku pachatele, ale může se jednat i o bezprostřední reakci na jednorázový podnět. Pachatel může být k takovému jednání individuálně disponován. Takový stav je většinou vázán s neurovegetativními projevy, které se mohou ukázat i fyziologickými změnami organismu, hlavně emotivně vyhocené jednání pachatele. Jestliže pachatel spáchal trestný čin a poté při útěku zaútočil na osobu, tak v tomto případě se nejedná o omluvitelné hnutí mysli.⁹¹ **Omluvitelné hnutí mysli** vyjadřuje, že je potřebné, aby se na pachatele nahlíželo s určitou mírou shovívavostí, a z toho plyne důvod nižší trestnosti takového jednání. Na druhou stranu to není zcela ospravedlnitelné a z toho důvodu je totožné jednání trestné, i když mírněji než vražda.

Strach, úlek nebo zmatek pachatele tvoří tzv. omluvitelná hnutí mysli, která vzniká z pochopitelných duševních stavů pachatele.⁹² Rozrušení ze strachu, znamená určitá odezva na dlouhodobé obavy ze závažné újmy (určitá věc se dělá opakovaně, osoba zavraždila vymahače dluhů, který mu opakovaně vyhrožoval zabitím dítěte). Rozrušení z úleku bude reakcí na podobnou hrozbu, avšak jednorázové povahy. Rozrušení ze zmatku, zahrnuje případy, kdy pachatel v důsledku zatěžované situace nebude schopen rozumně zhodnotit a řešit danou situaci v souladu se zákonem.

Za **jiné omluvitelné hnutí mysli** je možné pokládat například soucit (usmrcení z útrpnosti), smutek, žal anebo hluboké zklamání (usmrcení nevěrné manželky). Žárlivost může být posuzována v omluvitelném hnutí mysli, ale musí být splněna podmínka, že mezi pachatelem a poškozenou osobou existuje silná emoční vazba, která

---

⁸⁹ Chmelík, J., et al. *Trestné právo hmotné zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha : Linde, 2010. 39 s.

⁹⁰ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1327 s.

⁹¹ Draštík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 862 s.

⁹² Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 465 s.

vychází z velmi úzkého a vzájemného dlouhodobého pouta mezi uvedenými osobami, ale v žádném případě v jednostranné náklonnosti pachatele vůči poškozené osobě.⁹³

Trestný čin zabití podle § 141 odst. 1 TZ, nemůže pachatel spáchat v silném rozrušení, například ze vzteku nebo hněvu na základě jednání, které je pachatelovi nesympatické, ale je v souladu se zákonem (např. na základě určitého konfliktu, kdy pachatel na rozdíl od poškozeného nebyl v právu). Dále za podmínky silného rozrušení, vzniklého ze zavrženíhodné pohnutky (např. jednání oběti, která se mu brání). Omluvitelným silným rozrušením není jiný zavrženíhodný stav myslí pachatele, tzv. opojení z krve, do kterého se může pachatel dostat, když brutálně usmrcuje oběť.⁹⁴

Lidský život je pořád chráněn, i když je osoba nevléčitelně smrtelně nemocná nebo je smrtelně zraněná a její smrt je již neodvratná. Kvůli tomuto důvodu, je trestný útok na život takové osoby, a to i z důvodu euthanasie. Pokud nastane útok, proti této osobě je velmi důležité určit, zda jde o trestný čin zabití anebo zda jsou splněny podmínky pro posouzení takového jednání jako trestného činu vraždy podle § 140 TZ.⁹⁵

Zabití je důsledkem **předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného** (tzv. provokace). Jde o případ, v němž pachatel jednal pod vlivem takového zavrženíhodného jednání poškozeného, které je obecně považováno za chování v rozporu s morálkou a svědčící o morální zvrhlosti, bezcitnosti, bezohledném sobectví a o neúctě poškozeného k ostatním osobám nebo společnosti. Dále se jedná i o případ, kdy poškozený jednal jednorázově, v podobě útoku nebo vyvolání nebezpečí směřující vůči zájmům chráněným trestním zákonem, pokud má určitou intenzitu, která je požadována (překročení mezí nutné obrany nebo krajní nouze ze strany pachatele).⁹⁶ Není zákonnou podmínkou, aby pachatel jednal ve stavu silného rozrušení, nebude dokonce možno vyloučit, že bude jednat i s určitou mírou racionality. Každá jednotlivá situace se musí posoudit individuálně a srovnávat závažnost předchozího jednání poškozeného na straně jedné a míru racionality a způsob uskutečnění činu na druhé straně. Pro naplnění znaku „v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného“ není potřeba silné rozrušení nebo jiné omluvitelné hnutí myslí. Naopak je zapotřebí, aby míra provokujícího jednání poškozeného odpovídala významu

⁹³ Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 862 s.

⁹⁴ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 465 s.

⁹⁵ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421)*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 1474 s

⁹⁶ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1328 s.

chráněnému zájmu, který je pod ochranou této skutkové podstaty. Ustanovení § 141 odst. 1 TZ v jeho tzv. provokující variantě je nutné vykládat restriktivně.⁹⁷

Zavrženíhodným jednáním je úmyslné a vědomé jednání poškozené osoby, které je z pohledu etických měřítek společnosti mimořádně zlé, zraňující anebo může vzniknout závažná újma na jejich právech. Většinou jsou to závažné útoky na lidský život, zdraví, svobodu (sexuální zneužívání, vydírání...). Mezi konkrétní případy toho jednání, by se dalo dále uvést, např. sousedský teror, závažné případy pronásledování apod.

V případě **Zavrženíhodného jednání proti majetku** jde o mimořádné útoky, které jsou velmi závažné, a jejich výsledkem je ohrožení existenční jistoty postiženého (ztráta sociální jistoty nebo domova, ožebračení...). Například se může jednat o úmyslné zdemolování zařízení a vybavení domácnosti.

Zavrženíhodným jednáním podle § 141 odstavec 1 TZ nejsou verbální útoky v podobě nadávek, do této skupiny nespadá ani fyzické napadení a spory (facky, strkanice atd.). Mezi úmyslným poškozením ze strany pachatele a předchozím zavrženíhodným jednáním poškozeného musí být přesně stanovená příčinná souvislost a provokující jednání poškozeného musí být podstatnou a důležitou pohnutkou pachatele ke spáchání trestného činu zabití podle § 141 odst. 1 TZ. Zavrženíhodné jednání poškozeného nesmí být vyvoláno ze strany pachatele⁹⁸, neboť je třeba trvat na tom, že při aplikaci privilegované skutkové podstaty zabití, musí jít o ospravedlnitelnou pohnutku a v žádném případě o vyprovokované jednání poškozené osoby, na které pachatel zareaguje smrtícím útokem.

Jestliže by pachatel konal v úmyslu ohrožit nebo poškodit úplně jiný zájem chráněný trestným zákoníkem, než je zájem na ochraně života a jeho čin způsobil smrt osoby, ke které by nebyl dán úmysl pachatele, tak není trestně odpovědný za trestný čin zabití, ale může se jednat o trestný čin **ubližení na zdraví z omluvitelné pohnutky** podle § 146a TZ.

Z pohledu účastenství na trestném činu zabití podle § 141 odst. 1 TZ, je třeba si uvědomit, že jde o privilegovanou skutkovou podstatu jako **delikt sui generis**, proto je nutné vycházet z právního názoru, že silné rozrušení z omluvitelného hnutí myslí, popřípadě předchozí zavrženíhodné jednání poškozeného jde ku prospěchu jen těm pachatelům, kteří se pod vlivem těchto okolností dopustili tohoto trestného činu,

⁹⁷ Draštík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 862, 863 s.

⁹⁸ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 466 s.

a z těchto důvodů, nebude použita privilegovaná skutková podstata u těch účastníků, kteří se sice dopustili trestného činu, ale nebyly pod vlivem těchto okolností.⁹⁹

Sazba trestu **odnětí svobody na tři léta až osm let** je stanovena v základní skutkové podstatě stejné jako u další privilegované skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 142 TZ. Tato sazba odráží typovou společenskou škodlivost (závažnost) tohoto trestného činu.¹⁰⁰

K odstavci 2:

(2) Odnětím svobody na pět až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě, nebo

c) na dítěti mladším patnácti let.

Toto ustanovení obsahuje taxativní výčet zvláště přitěžujících okolností, kdy vlastnosti objektu trestného činu zvyšují závažnost natolik, že i před specifický duševní stav, který probíhal u pachatele při páchání trestného činu, bude potrestán přísněji, než v případech, které naplňují znaky základní skutkové podstaty v odstavci 1.¹⁰¹

Ad a) zabití dvou nebo více osob je okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby v podobě jiné skutečnosti dle § 17 písm. b) TZ. Pojem na více osobách, znamená nejméně tři osoby. Z pohledu zavinění je zde s ohledem na povahu spáchání zabití na dvou nebo více osobách nutné, aby pachatel o dané skutečnosti věděl a byl s tím alespoň srozuměn, protože pokud by pachatel s těmito skutečnostmi nebyl srozuměn, nejednalo by se o úmyslné usmrcení dvou nebo více osob.¹⁰²

Ad b) v případě usmrcení **těhotné ženy** postačí nedbalost (§ 17 písm. b) TZ). To znamená, že není potřebné, aby pachatel věděl, že daná žena je těhotná. Pouze stačí, že se zřetelem a na okolnosti případu a své subjektivní dispozici to vědět měl a mohl.

Ad c) zabití dítěte mladšího patnácti let lze spáchat jen do dne předcházejícího jeho patnáctým narozeninám. V tomto případě stačí taktéž nedbalostní

⁹⁹ Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1329 s.

¹⁰⁰ Fenyk, J., et al. *Trestní zákoník a trestní řád : průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou I. díl trestní zákoník*. Praha : Linde Praha, 2010. 526 s.

¹⁰¹ Draštík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 863 s.

¹⁰² Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : § 140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1331 s.

zavinění (§ 17 písm. b) TZ). Podobně jako v předchozím případě není zapotřebí, aby pachatel znal věk dítěte. Stačí, že se zřetelem na okolnosti (zejména jeho fyzickou vyspělost, vzhled, chování atd.) a své osobní poměry o uvedené okolnosti vědět měl a mohl.¹⁰³

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (na dvou nebo více osobách, na těhotné ženě nebo na dítěti mladším patnácti let) jsou stanoveny s přihlédnutím k obdobným okolnostem konstituovaným u vraždy, ovšem s příslušným omezením tak, aby byly stanoveny na ty případy, u nichž je dán předpoklad, že se budou v praxi častěji vyskytovat, přičemž je třeba je podstatně přísněji postihnout.¹⁰⁴

---

¹⁰³ Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 467 s.

¹⁰⁴ Fenyk, J., et al. *Trestní zákoník a trestní řád : průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou I. díl trestní zákoník*. Praha : Linde Praha, 2010. 526 s.

5 Komparace české trestněprávní úpravy zvolených trestných činů proti životu se slovenskou trestněprávní úpravou

Ve Slovenské republice (dále jen SR) jsou trestné činy proti životu zakotveny v zákoně č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (dále jen TZ SR) a v České republice (dále jen ČR) v zákoně č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník.

Trestné činy proti životu a zdraví jsou podle významu chráněných zájmů, stejně jako v ČR zařazeny do I. hlavy zvláštní části TZ. Tyto trestné činy jsou v SR rozděleny do 3 dílů a v ČR do 5 základních dílů:

Tabulka č. 1 – Rozdělení trestných činů proti životu do jednotlivých dílů.¹⁰⁵

Slovenská republika	Česká republika
1. díl - poruchové trestné činy proti životu,	1. díl – trestné činy proti životu,
2. díl - poruchové trestné činy proti zdraví,	2. díl – trestné činy proti zdraví,
3. díl - ohrožovací trestné činy proti životu a zdraví.	3. díl – trestné činy ohrožující život nebo zdraví,
	4. díl – trestné činy proti těhotenství ženy,
	5. díl - trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem.

¹⁰⁵ Vlastní zpracování.

Ve slovenském trestním zákoně z hlediska následku v prvním a druhém díle jde o trestné činy poruchové a v třetím díle o trestné činy ohrožovací. Život a zdraví je chráněn i jinými ustanoveními (hlavami) zvláštní části TZ.¹⁰⁶

Tabulka č. 2 – Trestné činy, které jsou zařazeny do prvního dílu (trestné činy proti životu), hlavy I zvláštní části.¹⁰⁷

Slovenská republika	Česká republika
<i>vražda (§ 145 TZ),</i>	<i>Vražda (§ 140 TZ),</i>
<i>úkladná vražda (§ 144 TZ),</i>	
	<i>Zabití (§ 141 TZ),</i>
<i>vražda novorozeného dítěte matkou (§ 146 TZ),</i>	<i>Vražda novorozeného dítěte matkou (§ 142 TZ),</i>
<i>zabití (§ 147 a 148 TZ),</i>	<i>Usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ),</i>
<i>usmrcení (§ 149 TZ),</i>	
<i>nedovolené přerušeni těhotenství (§ 150 – 153 TZ),</i>	
<i>účast na sebevraždě (§ 154 TZ).</i>	<i>Účast na sebevraždě (§ 144 TZ).</i>

¹⁰⁶ Mašľanyová, D., et al. *Trestné právo hmotné : všeobecná a osobitná časť*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. 245 s.

¹⁰⁷ Vlastní zpracování.

V další podkapitole bude provedena komparace trestného činu vraždy podle § 140 TZ s § 144 a § 145 TZ SR.

5.1 Komparace trestného činu vraždy z pohledu slovenského a českého trestního zákona

Ve slovenské TZ je v úvodu zvláštní části uvedená tzv. **úkladná vražda**. Tento trestný čin je strukturovaný do tří odstavců. V prvním odstavci se jedná o základní skutkovou podstatu úkladné vraždy. V druhém a třetím odstavci jde o kvalifikovanou skutkovou podstatu. Tento trestný čin v české trestněprávní úpravě TZ obsažen, ale odpovídá mu svou povahou trestný čin vraždy podle § 140 odst. 2 TZ.

Úkladná vražda je upravena v § 144 TZ, kde je uvedeno, že:

(1) Kto iného úmyselne usmrtí s vopred uváženou pohmútkou, potrestá sa odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov.

(2) Odňatím slobody na dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a už bol odsúdený za trestný čin vraždy,

b) na dvoch osobách,

c) závažnejším spôsobom konania,

d) na chránenej osobe,

e) z osobitného motívu, alebo

f) v úmysle získať majetkový prospech.

(3) Trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a už bol za taký čin odsúdený,

b) v nebezpečnom zoskupení, alebo

c) za krízovej situácie

Už byl odsouzený za trestný čin vraždy (a už bol odsúdený za trestný čin vraždy), odsouzený pachatel podle § 128 odst. 6 TZ SR je *pachatel, který byl právoplatným rozsudkem uznán vinným. Neplatí to v případech, pokud je odsouzení zahlazené.*

Závažnějším způsobem konání (závažnejším spôsobom konanie) se rozumí podle § 138 TZ SR páchaní trestného činu

- a) *se zbraní kromě trestného činu úkladné vraždy podle § 144, vraždy podle § 145, zabití podle § 147 a § 148, usmrcení podle § 149, ublížení na zdraví podle § 155, § 156 a § 157,*
- b) *po delší čas,*
- c) *surovým nebo trýznivým způsobem,*
- d) *násilím, hrozbou bezprostředního násilí, nebo hrozbou jiné těžké újmy,*
- e) *vloupáním,*
- f) *lstí,*
- g) *využitím tísně, nezkušenosti, odkázanosti nebo podřízenosti,*
- h) *porušením důležité povinnosti vyplývající z pachatelova zaměstnání, postavení, nebo funkcí, nebo uloženou mu podle zákona,*
- i) *organizovanou skupinou,*
- j) *na více osobách.*

Chráněnou osobou (chránenej osobe) podle § 139 TZ SR je

- a) *dítě,*
  - b) *těhotná žena,*
  - c) *blízká osoba,*
  - d) *odkázaná osoba,*
  - e) *osoba vyššího věku,*
  - f) *nemocná osoba,*
  - g) *osoba, která používá ochranu podle mezinárodního práva,*
  - h) *veřejný činitel, nebo osoba, která plní svoje povinnosti uložené na základě zákona, nebo*
  - i) *svědek, znalec, tlumočník nebo překladatel*
- (1) *Ustanovení v odstavci 1 se nepoužije, pokud trestný čin nebyl spáchaný v souvislosti s postavením, stavem, nebo věkem chráněné osoby.*

Zvláštní motiv (osobitného motívu) podle § 140 TZ SR je spáchaní trestného činu

- a) *na objednávku,*
- b) *z pomsty,*
- c) *v úmyslu zakrýt nebo si ulehčit jiný trestný čin,*

- d) z národnostní, etnické nebo rasové nenávisti, nebo nenávist z důvodu barvy pleti, nebo
- e) ze sexuálního motivu.

Už byl za tenhle čin odsouzený (už bol za taký čin odsúdený) – v tomto případě jde o speciální recidivu.

Krizová situace (za krízovej situácie) je definována v § 134 odst. 3 TZ SR, kde je uvedeno, že touto situací se rozumí

- a) nouzový stav,
 b) výjimečný stav,
 c) válečný stav, nebo
 d) válka.

Tabulka č. 3 – porovnání jednotlivých okolností k trestnému činu vraždy¹⁰⁸

Slovenská republika		Česká republika
Úkladná vražda (§ 144 SR TZ)	Vražda (§ 145 SR TZ)	Vražda (§ 140 TZ)
Odst. 2	Odst. 2	Odst. 3
a) už byl odsouzený za trestný čin vraždy	a) na dvou osobách	
b) na dvou osobách,	b) závažnější způsob jednání,	a) na dvou nebo více osobách,
c) závažnější způsob jednání,	c) na chráněné osobě,	b) na těhotné ženě,
d) na chráněné osobě,	d) ze zvláštního motivu, nebo	c) na dítěti mladším patnácti let,
e) ze zvláštního motivu, nebo	e) v úmyslu získat majetkový prospěch,	d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,
f) v úmyslu získat majetkový prospěch.		e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s

¹⁰⁸ Vlastní zpracování.

		výkonem jejich povinnosti,
Odst. 3 a) už byl za takový čin odsouzený,	Odst. 3 a) už byl za takový čin odsouzený, nebo byl odsouzený za trestný čin úkladné vraždy.	f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
b) v nebezpečném seskupení, nebo	b) v nebezpečném seskupení, nebo	g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
c) za krizové situace.	c) za krizové situace.	h) opětovně,
		i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
		j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.

Tabulka č. 4 – Výše trestu odnětí svobody za trestný čin vraždy¹⁰⁹

Slovenská republika	Česká republika
<p>§ 145 odst. 1 - 15 až 20 let.</p> <p>§ 144 odst. 1 - 20 až 25 let.</p>	<p>§ 140 odst. 1 - 10 až 18 let.</p> <p>§ 140 odst. 2 - 12 až 20 let.</p>
<p>§ 145</p> <p>Odst. 2 – 20 až 25 let, nebo trest odnětím svobody na doživotí.</p> <p>Odst. 3 – 25 let, nebo trest odnětím svobody na doživotí.</p>	<p>§ 140</p> <p>Odst. 3 – 15 až 20 let, nebo výjimečný trest.</p>
<p>§ 144</p> <p>Odst. 2 – 25 let, nebo trest odnětím svobody na doživotí.</p> <p>Odst. 3 – trest odnětím svobody na doživotí.</p>	

Slovenská republika u trestného činu vraždy má oproti České republice přísnější právní úpravu, jelikož jsou stanoveny vyšší trestní sazby pro potrestání pachatele.

¹⁰⁹ Vlastní zpracování.

6 Vražda a její charakteristika z pohledu kriminalistiky

Při vyšetřování příčin a smrti dané osoby, vyžaduje týmovou spolupráci mezi kriminalisty a odborníky z forenzních disciplín. Mezi první kroky kriminalistů při kriminalistických úkonech jsou orientovány na místo a nejbližší okolí nálezu mrtvol, určení pravděpodobné příčiny a doby smrti, zajistit totožnost mrtvé osoby a ověřit, kdo a jak událost ohlásil. Velmi obvyklé při vyšetřování těchto případů je skutečnost, že na místě činu se vyskytuje velké množství kriminalistických stop a jiných důkazů. Stopy tam většinou zůstávají i v případě, kdy se pachatel snažil odstranit stopy svědčících o jeho jednání. Je nalezeno velké množství různých důkazů i v případě tzv. „dokonalé vraždy“. Tyto důkazy pomáhají k dopadení pachatele a k objasnění trestnému činu vraždy.¹¹⁰

Metodické doporučení k vyšetřování vražd jsou tvořeny tak, že je lze použít, s přihlédnutím k specifickým zvláštnostem případu, při objasňování všech případů násilné smrti a pohřešování osob. Obsahem jedné z vytyčených verzí je odůvodněný předpoklad, že s velkou pravděpodobností se jedná o trestný čin vraždy.¹¹¹

Prošetřují se případy, které jsou podezřelé z úmrtí, ale nemusí se jednat o trestný čin. Takovými případy jsou například: sebevraždy, náhlé úmrtí a pohřešování osob. Jelikož problematika prošetřování těchto událostí je podobná vyšetřování vražd, tak je součástí pojednání o metodice vyšetřování vražd.¹¹²

Každá spáchaná vražda ve společnosti, nebo neobjasněné zabití vyvolává ve společnosti pocit strachu a nebezpečí, značný nepokoj mezi lidmi, jak v místě události, tak i v širším okolí. Lidé se začnou daleko více zajímat o opatření, které přijmou státní orgány, aby ochránily společnost. Při dopadení vraha a jeho spravedlivé potrestání u společnosti vytváří příznivou odezvu a zvyšuje se u občanů pocit bezpečí.

Naopak při jakýmkoliv neúspěchu, nebo nesrovnalosti v oblasti vyšetřování vraždy, vzniká kritika na činnost kriminalistů, dalších policejních složek, soudů...¹¹³

---

¹¹⁰ Rybář, M., et al. *Kriminalistika : Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň : Nava, 2008. 114 s.

¹¹¹ Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 84 s.

¹¹² Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 77 s.

¹¹³ Pješčak, J., et al. *Základy kriminalistiky*. Praha : Naše vojsko, 1976. 300 s.

Tabulka č. 5 - Nápad trestné činnosti vražd v České republice a jejich objasněnost od roku 1993 do roku 1999:

rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Zjištěno skutků	278	286	277	267	291	313	265
Objasněnost v %	82,0	82,0	86,2	84,6	86,6	86,9	89,0

Lze konstatovat změnu způsobu páčání vražd, protože v letech 1988-1992 spácháno 10,8 % vražd střelnou zbraní a v letech 1993-1997 již 37,8 %. Motivů těchto trestných činů, různých sociálních, demografických, psychologických a jiných okolností charakterizujících danou kategorii trestných činů.¹¹⁴

6.1 Způsob páčání vražd z pohledu kriminalistiky

Jednotlivé způsoby páčání vražd jsou hodně mnohotvárné. Jejich klasifikace je z nejrůznějších hledisek, ale pro kriminalistickou metodiku jsou důležitá jen některá. Velká část vražd je páčána konáním. Vražda lze spáchat i opomenutím, ale vyskytuje se jen velmi málo (například: neposkytnutí potravy a tekutin malým dětem). První impuls, pro podezření z vraždy, je zjištění, že došlo k násilné smrti¹¹⁵

Vzniká řada faktorů, které popisují osobní kvality pachatele (dovednosti, zvyky, charakter) a popisuje objektivní situaci, v níž pachatel daný trestný čin spáchal. Podle způsobu páčání vražd se objevují 2 druhy znaků:

- 1) **obecný** – je společný skoro pro všechny způsoby jejich páčání,
- 2) **specifický** – pro konkrétní způsob páčání vražd.

Rozdělení způsobu páčání vražd je možné podle různých druhů kritérií, ale největší význam pro metodiku vyšetřování vražd mají:

- a) **stupeň připravenosti,**
- b) **fakta použití zbraně,**
- c) **volba způsob usmrcení,**
- d) **způsob utajování.**¹¹⁶

¹¹⁴ Pješčak, J., et al. *Základy kriminalistiky*. Praha : Naše vojsko, 1976. 300 s.

¹¹⁵ Pješčak, J., et al. *Základy kriminalistiky*. Praha : Naše vojsko, 1976. 300 s.

¹¹⁶ Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 85 s.

6.1.1 stupeň připravenosti

Podle tohoto stupně se rozlišuje vražda nepřipravená a vražda předem připravená.

Vražda nepřipravená

Jedná se o takové vraždy, kdy pachatel dopředu nepřemýšlel a útok následoval bezprostředně nebo velmi krátce po jeho rozhodnutí, že má v úmyslu usmrtit oběť. Do tohoto druhu vraždy patří i případ, kdy pachatelův úmysl někoho usmrtit už v jeho hlavě vzniká delší dobu, ale další přípravné úkony pachatel neprovádí. Tyto vraždy jsou ve většině případů páchané v afektu a v emotivně vyhocených situacích, když pachatel na danou situaci reagoval velmi nepřiměřeně (hádky, rodinné rozepře).

Vyznačují se například následujícími charakteristickými znaky:

- a) vražda je spáchaná ve stavu, které jsou pro pachatele nepříznivé (v přítomnosti svědků),
- b) jsou páchany buď beze zbraně (utlučením, ukopáním), nebo prostředek, který měl pachatel v době činu po ruce (kámen, kladivo) atd.¹¹⁷

Vražda předem připravená

Jde o rozhodná jednání pachatele, která doplňuje jeho jednoduchost, přímočarost a aktivitu v přijímání takových opatření. Jednotlivá opatření by měla pachatelovi usnadnit provedení konkrétního vražedného útoku. Pachatel dále vybírá vhodnou situaci, která by mu měla přinést kladný výsledek a jeho trestný čin, by měl být úspěšně dokončen. (vhodný výběr doby a místa, kde čin provede). Důležitým faktorem je rozhodnutí osoby, která chce trestný čin spáchat, týká se jak průběhu spáchání, tak i případného utajení vraždy. Časový interval, oddělujícím dobu, kdy se pachatel rozhodne spáchat vraždu a dobou faktické její realizace.¹¹⁸

---

¹¹⁷ Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 78 s.

¹¹⁸ Rybář, M., et al. *Kriminalistika : Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň : Nava, 2008. 121, 122 s.

6.1.2 fakta použití zbraně

Existují dva typy vražd:

- a) **vraždy spáchané beze zbraně** – tento druh je pachatelem spáchán tím způsobem, že oběť usmrtí, například: zardoušením, otrávením, údery hlavy o tvrdý předmět.
- b) **vraždy spáchané se zbraní**- tato vražda je nejčastěji spáchaná použitím:
  - bodno-řezného nástroje (nůž, břitva), nebo sečnou zbraní (šavle, sekýra),
  - nástroje nejrůznějších druhů: železné předměty (trubka, palice), nebo předměty domácí potřeby (pánev, žehlička) a další předměty, který mají úplně jiný charakter (cihla, hůl),
  - další předměty, do kterých patří provaz, řemen,
  - střelné zbraně. A dále granáty a nástražné výbušné systémy.

Pokud pachatel při vraždě použije zbraň, tak je velmi snadné to zjistit, podle stop, které za sebou zanechal. Podle těchto stop, lze v kriminalistice zjistit, o jakou vražednou zbraň se jedná, zjistit vlastnosti a znaky té dané zbraně. Velký význam použití zbraně je při vytyčování verzí o pachateli a to nejen podle druhu zbraně, kterou použil, ale také jakým způsobem pachatel zbraň použil. Tyto skutečnosti jsou zpravidla zjistitelné již při ohledání místa činu a ohledání mrtvoly.¹¹⁹

6.1.3 volba způsob usmrcení

Je často podmíněna objektivními (výběr zbraně) i subjektivními možnostmi pachatele (motiv a cíl usmrcení). Aby se správně určilo, o jaké zranění se jedná a jaké jsou příčiny smrti, tak je zapotřebí odborné expertízy z oboru soudního lékařství, které nám všechny tyto záležitosti ohledně smrti objasní. Soudní lékařství rozlišuje tyto základní faktory usmrcení:¹²⁰

1. fyzikální – mechanické (rány řezné, bodné), tepelné (vysoké nebo nízké teploty), usmrcení elektrickým proudem, nebo radioaktivním zářením,
2. chemické a fyzikálně chemické způsoby – při usmrcení osoby pachatel použije jedy, léky a další různé druhy chemikálií, které ohrožují lidský život a zdraví.

¹¹⁹ Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 88, 89 s.

¹²⁰ Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 81 s.

Nebo kombinace fyzikálních a chemických faktorů (například použití střel, které jsou napuštěné smrtelným jedem),¹²¹

3. biologické způsoby – pokud osoba (dítě, nebo dospělý člověk) je ponechána samostatná s ohledem na svůj zdravotní stav, že není schopna se o sebe sama postarat. To znamená, že osoba by byla bez potravy, nedostatku inzulínu u diabetes apod.,
4. psychické a jiné faktory – například: vražda vyčerpáním.¹²²

6.1.4 způsob utajování

Pro osobu pachatele je nejlepší, když jeho čin vraždy zůstane neodhalen nebo bude odhalen co nejdéle po jeho trestném činu. Na druhou stranu si pachatel uvědomuje, že pokud svůj trestní čin se snaží utajit, tak vznikají nové stopy, protože prodlužuje dobu pobytu na místě činu a je větší pravděpodobnost pro odhalení pachatele.

Vražda je většinou utajovaná jen v případě, pokud pachatel není v časové tísní. Zpravidla volí časové, prostorově a fyzicky nenáročné způsoby utajování.¹²³ Pachatel provádí činnost a výsledkem této činnosti jsou vraždy, které se velmi často odlišují, protože jsou ovlivněny schopnostmi pachatele a existujícími objektivními podmínkami a za typické jsou považovány úkony vedoucí, například:

- 1) **k přemístění nebo ukrytí mrtvoly** – pachatel využije čas mezi dobou usmrcení a nalezení mrtvoly. Pro ukrytí mrtvoly se nejčastěji vybírá krajina, která je hodně členitá a velmi obtížně dostupná pro obyvatelstvo,
- 2) **k částečnému rozčlenění těla nebo totální zničení celé mrtvoly** – pachatel mrtvolu spálí, nebo rozčlení mrtvolu pro snadnější manipulaci s tělem mrtvé osoby,¹²⁴
- 3) **ničení stop** – pokud je pachatel přesvědčen, nebo se domnívá, že stopy, které zanechal po trestném činu, by mohly vést k jeho odhalení, tak se snaží dané stopy odstranit. Jenže touto činností se vytváří řada dalších jiných stop, které mohou pomoci pro odhalení pachatele,

¹²¹ Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 90 s.

¹²² Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 81 s.

¹²³ Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 82 s.

¹²⁴ Rybář, M., et al. *Kriminalistika : Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň : Nava, 2008. 123 s.

- 4) **ztěžování zjištění identity mrtvoly, opatrování falešných důkazů** – pachatel se velmi často snaží znemožnit zjištění identity oběti (odebrání osobních průkazů). Velmi málo se v praxi objevuje, že se pachatel snaží ztížit zjištění identity, tím způsobem, že provede devastaci těla.¹²⁵
- 5) **Vraždy maskované inscenacemi** – Jde o situaci, kdy pachatel vědomě svým jednáním vytváří konkrétní důkazní situaci, kdy jeho cíl je zakrýt a utajit pravý stav dané události a vzbudit nesprávnou představu o průběhu události. Inscenace jsou většinou charakteristický pro pachatele z řad osob velmi blízkých oběti. Očekává se, že vraždu v co nejkratší době po činu oznámí a uvedou vlastní názor o příčině smrti. Pro pachatele je nejlepší, aby vznikl takový stav, kdy vůbec nevznikne podezření z trestného činu vraždy, tím pádem je možné uniknout trestu a případ bude posouzen jako přirozená smrt, sebevražda či nešťastná náhoda. Pokud jsou stopy prokázány a zcela zjevné, inscenují pachatelé situaci tak, aby podezření z vraždy padlo na jiné osoby.¹²⁶

6.2 Kriminologická klasifikace úmyslného usmrcení (vražda)

Jedná se o klasifikaci, kterou vytvořili badatelé NCAVC FBI Douglas a kolektiv, kteří diferencují úmyslného usmrcení (vraždu) na 4 hlavní typy a řadu subtypů (u každého subtypu uvedeme pár příkladů):

1. **vražda jako kriminální podnikání** – smluvní vražda, drogová vražda, vražda v rámci únosu,
2. **vražda z osobních důvodů** – vražda ze msty, domácí vražda, vražda autority,
3. **sexuální vražda** – organizovaná sexuální vražda (spáchaná psychicky organizovaným pachatelem), dezorganizovaná sexuální vražda, smíšená sexuální vražda, sadistická vražda,
4. **vražda ze skupinových důvodů** – kultovní vražda, extremistická vražda, vraždu spáchanou pro skupinové vzrušení.¹²⁷

6.3 Osobnost pachatele vraždy z hlediska kriminalistiky

Trestný čin vraždy spojuje spoustu neucelených kriminálních chování, u kterých není souvislost a žádný spojovací článek, kromě usmrcené osoby.

¹²⁵ Straus, J., et al. *Kriminologická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 92 s.

¹²⁶ Pješčak, J., et al. *Základy kriminalistiky*. Praha : Naše vojsko, 1976. 300 s.

¹²⁷ Válková, H., Kuchta, J., et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2 vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 463, 464 s.

Neplatí to ani pro laiky očekávanou charakteristiku bezohlednosti vůči ostatním lidem. To se vyskytuje u pachatelů, které způsobili loupežné, sexuální vraždy, naopak se to neobjevuje u vrahů manželský či mileneckých partnerek. Holcomb a kolektiv vymysleli psychopatologicky orientovanou typologii vrahů:

- a) psychotický vrah, který má značné duševní poruchy, mezi které patří: fobie, halucinace, masivní obavy,
- b) dezorientovaný vrah, pro nějž je charakteristická přítomnost řady psychotických příznaků,
- c) normální vrah,
- d) hostilní, nepřátelský a
- e) depresivní vrah.¹²⁸

Jakmile se pachatel dopustí vraždy, kterou spáchal bez přípravy, tak se jedná o osobu, která je nervově labilní, ale většinou trestný čin vraždy spáchá pod vlivem nějaké návykové látky. Většinou tento pachatel se trestného činu dopouští jen jednou za život a je velmi inteligentní. Je schopný vymýšlet neskutečné obhajoby.¹²⁹

Tento druh sice rozděluje a zároveň formuluje, jak zacházet s každou typologií pachatele, ale praktický přínos je velmi malý. Podle evropského pojetí duševních poruch, většina pachatelů spadá do skupiny normálních, hostilních, nebo nepřátelských vrahů a pro vrahy těchto typů, není žádné vodítko, aby odborníci věděli, jak s nimi zacházet.

U depresivních vrahů se občas vyskytne tzv. rozšířená sebevražda. Jde o to, že pachatel nejdříve zabije své dítě, nebo partnera a poté spáchá sebevraždu.¹³⁰

6.4 Osobnost pachatelů a motiv vražd z hlediska kriminologie a kriminalistiky

Z odborného kriminologického výzkumu, který jsou utvrzena i kriminální statistikou, vyplývá, že:

- 1) vraždy jsou páchané převážně mladými pachatel a většinou mají pachatelé nízké vzdělání,

---

¹²⁸ Válková, H., Kuchta, J., et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 472, 473 s.

¹²⁹ Stach, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha : PA ČR, 2005. 21 s.

¹³⁰ Válková, H., Kuchta, J., et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 473 s.

- 2) ve velkém množství jsou to osoby, které užívají alkoholické nápoje a pachatelé, kteří svým jednáním jsou agresivní a nezdrženlivý (psychopati),
- 3) část pachatelů trpí oligofrenií (slabomyslností) a většina populace, která páchá tento trestný čin je svobodná, nebo rozvedená.¹³¹

V poslední době se objevily vraždy, které páchají imigranti (bývalé území Jugoslávie a SSHR). Tyto lidé jsou schopny spáchat vraždu mezi sebou i na objednávku. Jedná se o skupinu osob, jsou neskutečně brutální a dokáží útočit v kterýkoliv čas a na jakémkoliv místě, například: v restauracích, ve dnech na ulicích¹³²

Pokud je zjištěn motiv vraždy, tak pro kriminalistické poznání je motiv velmi důležitý, jelikož se od něj dá rozvíjet další postup vyšetřování. Motivy pachatelů se shrnují do následujících kategorií (k určitým kategoriím uvedeme příklad):

- a) vyplývá z konfliktů v mezilidských vztazích (vražda ze žárlivosti),
- b) zjištěné (vraždy loupežné),¹³³
- c) krycí (pachatel se chce vyhnout trestní odpovědnosti (vražda svědka),
- d) sexuální, z útrpnosti, politické apod.

Jiné motivy se vytváří u vraždy novorozeného dítěte matkou (otcem dítěte je muž jiné barvy pleti – černoch).¹³⁴

6.5 Oběti vražd

Důležitou komponentou kriminalistické charakteristiky vražd je i osobnost oběti vražd. Z jednotlivých viktimologických výzkumů vyplývá, že ve většině případů vražd je velmi blízký vztah mezi pachatelem a obětí vraždy.¹³⁵

Osoba, která se stává poškozeným, se většinou nestává obětí náhodně, ale na základě individuálních předpokladů. Zde existují viktimologické faktory, mezi které patří: příslušnost ke skupině osob, která je s ohledem na povolání či způsob života riziková (policisté, noční hlídači). Mnohem častěji však oběť participuje na vzniku predeliktní situace jako účastník interpersonálního konfliktu. Mezi oběťmi úmyslných usmrcení jsou ze čtyř pět osob, ke kterým má pachatel jakýsi osobní vztah (jde buď

¹³¹ Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 84 s.

¹³² Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 95 s.

¹³³ Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 85 s.

¹³⁴ Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 96 s.

¹³⁵ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J. *Kriminalistika*. Praha : C. H. Beck, 2001. 384, 385 s.

o chvilkové známé z restaurace, sousedy nebo o rodinné příslušníky). Tyto konflikty posléze vyvrcholí usmrcením jednoho z účastníků. Konflikt může vzniknout od náhodných potyček pod vlivem alkoholu až po dlouhodobou nenávist vůči konkrétní osobě, doprovázená stupňujícími se fyzickými útoky. Každopádně oběť trestného činu za vznik konfliktu v jednotlivých případech nese určitý podíl odpovědnosti. Určitou skupinu poškozených osob, tvoří ti, kteří se cílem útoku stali v důsledku svého vlastního protiprávního či alespoň morálně zavrženíhodného chování, zpravidla vůči pachateli či jemu blízkým osobám.¹³⁶

V mnoha případech, kdy došlo k vraždě v rodinné okolí, tak oběť má určitý podíl na vzniku kriminogenní situace (např. týrání a šikanování rodinných příslušníků). Pro spuštění vražedného útoku má vliv chování oběti (např. slovní agresí, posměšky apod.) před činem a v jeho průběhu. V některých případech dává oběť podnět k vyprovokování útoku proti své osobě, který často končí smrtí. Oběť má možnost se bránit u nepřipravených vražd.

Jakmile dojde k obraně oběti, tak se zároveň podílí na tvorbě stop trestného činu, které mohou vést k usvědčení pachatele. Oběť, která přežije vražedný útok, velmi často spolupracuje v průběhu vyšetřování při odhalení pachatele a dokazování trestného činu.¹³⁷

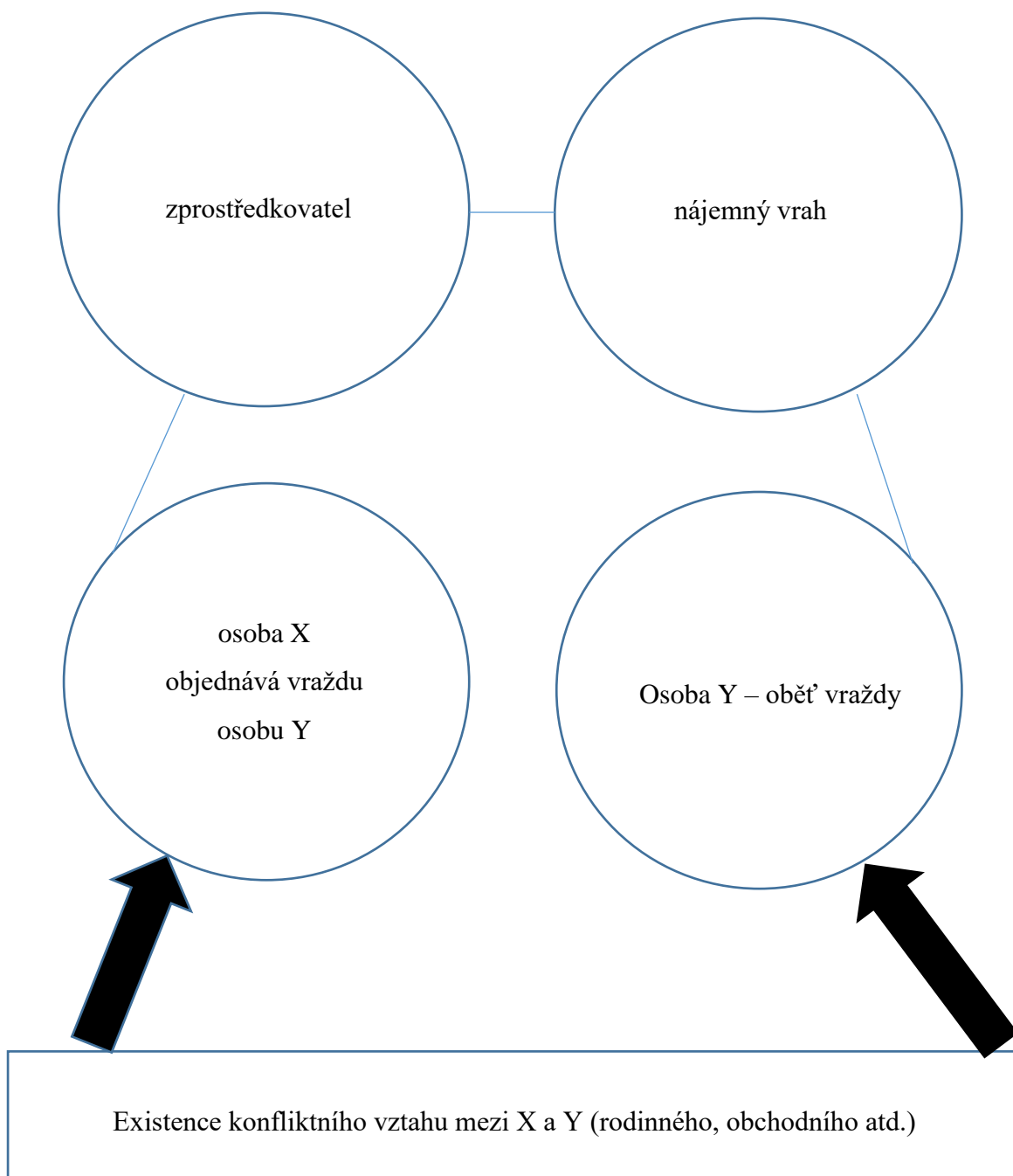
---

¹³⁶ Hořák, J. *Trestněprávní a kriminologické aspekty vražd*. Praha : Univerzita Karlova, 2011. 87 s.

¹³⁷ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J. *Kriminalistika*. Praha : C. H. Beck, 2001. 384, 385 s.

Jestliže se jedná o vraždy, které jsou na objednávku, tak u nich je zprostředkován následující vztah:

Graf č. 1 – Vraždy na objednávku a jejich vztah:¹³⁸

¹³⁸ Vlastní zpracování. Data: Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J. *Kriminalistika*. Praha : C. H. Beck, 2001. 384, 385 s.

Závěr

Do středu pozornosti legislativy trestního práva hmotného a v důsledku toho i do popředí trestněprávní ochrany se zcela pochopitelně dostává člověk, jeho život, zdraví, tělesná integrita, osobní svoboda, nedotknutelnost, důstojnost, vážnost, čest a jiné atributy. Přitom život a zdraví člověka lze zřejmě považovat za ty vůbec nejdůležitější statky. Pachatelem vraždy a zabití může být kterákoli fyzická osoba, která je trestně odpovědná.

Z teoretické části mé bakalářské práce vyplynulo, že právní úprava skutkových podstat trestných činů vraždy a zabití jsou poměrně komplexní, přičemž legislativně-trestněprávní konstrukt vraždy je nepoměrně složitější nežli zabití co do ohledů na motivace pachatele, okolnosti spáchání skutku či variability obětí.

Praktická část práce ve své komparaci prokázala, že slovenská právní úprava je poměrně jednodušší nežli ta česká. Slovenská právní úprav laboruje s klasickým termínem „úkladná vražda“ (český trestní zákoník tento právní termín neužívá), přičemž úklad zde představuje vyšší míru racionality, neboť zahrnuje určitou rozvahu ve formě rozmyslu anebo předchozího uvážení, a tím pádem odpovídá v české právní úpravě samostatné, kvalifikované skutkové podstatě trestného činu vraždy, která je zakotvená v ustanovení § 140 odst. 2 trestního zákoníku.

Obecně lze v rámci komparace shrnout, že dispozice právních norem skutkových podstat trestného činu vraždy jsou v zásadě v právních úpravách České republiky i Slovenské republiky v zásadě stejné. V rámci dispozic lze identifikovat dílčí rozdíly; například česká právní úprava zná v ustanovení § 140 odst. 3 trestního zákoníku kvalifikovanou podobu skutkové podstaty trestného činu vraždy, přičemž tento spočívá v spáchání činu určitým způsobem či na určitých kategoriích osob. Oproti tomu slovenský trestní zákon stejně tak zná kvalifikovanou podobu skutkové podstaty trestného činu vraždy spáchané mj. na tzv. „chráněné osobě“, přičemž kategorie chráněných osob jsou vymezeny ve zvláštním ustanovení § 139 TZ SR. Zde ovšem odchylka nekončí, neboť systémovým výkladem a následně komparací lze dospět k závěru, že zatímco slovenská právní úprava postihuje vyšší trestní sazbou trestu odnětí svobody trestný čin vraždy např. na blízké osobě, nemocné osobě či osobě vyššího věku, česká právní úprava tak nečiní.

Druhý zásadní rozdíl spočívá ve výši sankcí. Slovenská právní úprava zakotvuje nepoměrně přísnější postihy (co se týče výměry počtu let trestu odnětí svobody) za trestný čin vraždy i za trestný čin zabití.

Co se týče návrhů de lege ferenda, lze si dle mého názoru vzít příklad ze slovenské právní úpravy ve dvojím ohledu. Jednak doporučuji přejmout termín „úkladná vražda“, neboť se jedná o termín zažitý a širší veřejnosti srozumitelný. Veřejnost pak bude spíše preventivně srozuměna s dopadem trestu za spáchaný trestný čin úkladné vraždy, nežli je tomu v současné době u kvalifikované skutkové podstaty dle § 140 odst. 2 trestního zákoníku. Dále se domnívám, že by byl vhodné ze slovenské právní úpravy přejmout mezi skupinu osob, jejichž vražda je postihována vyšší sazbou dle § 140 odst. 3 trestního zákoníku, následující kategorie: osoba vyššího věku, blízká osoba, odkázaná osoba.

Cílem mé bakalářské práce bylo provést analýzu skutkové podstaty trestného činu vraždy a zabití a provést výklad vybraných zákonných znaků. Dále bylo mým cílem provést komparaci české trestněprávní úpravy trestného činu vraždy s odpovídající právní úpravou ve vybrané zemi EU (Slovenská republika) a poukázat na jednotlivé odlišnosti. Na základě výstupů měly být případně v závěru naformulovány úvahy de lege ferenda. S ohledem na takto stanovené cíle bakalářské práce, se na samý závěr domnívám, že se mi podařilo cíle práce naplnit.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. Drašík, A., et al. *Trestní zákoník : Komentář I. díl (§ 1 až 232)*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 1490 s. ISBN 978-80-7478-790-4
2. Fenyk, J., et al. *Trestní zákoník a trestní řád : průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou I. díl trestní zákoník*. Praha : Linde Praha, 2010. 1305 s. ISBN 978-80-7201-804-4.
3. Hořák, J. *Trestněprávní a kriminologické aspekty vražd*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. 256 s. ISBN 978-80-87146-48-4.
4. Chmelík, J., et al. *Trestné právo hmotné zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha : Linde, 2010. 367 s. ISBN 978-80-7201-820-8.
5. Chmelík, J., et al. *Trestní právo hmotné*. Praha : Linde Praha, 2007. 279 s. ISBN 978-80-7201-652-5.
6. Jelínek, J., et al. *Trestní právo hmotné : Obecná část, Zvláštní část*. Praha : Leges, 2009. 895 s. ISBN 978-80-87212-24-0.
7. Jelínek, J. *Trestní právo hmotné : Obecná část, Zvláštní část*. 2 vyd. Praha : Leges, 2010. 904 s. ISBN 978-80-87212-49-3.
8. Jelínek, J., et al. *Trestní právo procesní*. Praha : Leges, 2010. s. 784. ISBN 978-80-87212-30-1.
9. Kuchta, J., et al. *Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha : C. H. Beck, 2009. 656 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
10. Mašfanyová, D., et al. *Trestné právo hmotné : všeobecná a osobitná část*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. 623 s. ISBN 978-80-7380-618-7.
11. Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J. *Kriminalistika*. Praha : C. H. Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0.
12. NOVOTNÝ, F., et al. *Trestní zákoník 2010*. Praha : Eurounion Praha, 2010. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
13. NEZKUSIL, J. *Trestní právo hmotné*. Praha : Metropolitní univerzita Praha, 2011, 110 s. ISBN 978-80-86855-72-1.
14. Porada, V., et al. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0.
15. Pješčak, J., et al. *Základy kriminalistiky*. Praha : Naše vojsko, 1976. 407 s.
16. Prouza, D. *Trestní zákoník s judikaturou*. Praha : C. H. Beck, 2010. 1248 s. ISBN 978-80-7400-187-1.
17. Rybář, M., et al. *Kriminalistika : Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň : Nava, 2008. 145 s. ISBN 978-80-7211-275-3.
18. Straus, J., et al. *Kriminalistická metodika*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3.

19. Stach, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha : PA ČR, 2005. 56 s.
ISBN 80-7251-194-7.
20. ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GRIVNA, T., et al. *Trestní právo hmotné*. 8. přeprac. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2016. 1050 s.
ISBN 978-80-7552-358-7.
21. Šamal, P., et al. *Trestní zákoník I : § 1 – 139 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009. 1287 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
22. Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : Zvláštní část (§140-421)*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 3586 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
23. Šamal, P., et al. *Trestní zákoník II : §140 – 421 Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2010. 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
24. Šamal, P., et al. *Trestní řád : Komentář*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008.
s. 2833. ISBN 978-80-7400-043-0.
25. VANTUCH, P. *Trestní právo*. 2 vyd. Brno : Rašínova vysoká škola, 2010, 421 s.
ISBN 978-80-87001-17-2.
26. Vantuch, P. *Trestní zákoník s komentářem : komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. Olomouc : ANAG, 2011. 1367 s. ISBN 978-80-7263-677-8.
27. Válková, H., Kuchta, J., et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2 vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 636 s. ISBN 978-80-7400-429-2.

Elektronické zdroje

- 1) NEJVYŠŠÍ STRÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČESKÁ REPUBLIKA. *Práva a ochrana práv svědka*. In *nsz.cz* [online]. © 2012 [cit. 2018.03.06]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/svedek/61>>.
- 2) ČESKÁ KOMORA TLUMOČNÍKŮ ZNAKOVÉHO JAZYKA, Z. S. *Průvodce základní tlumočnickou terminologií : tlumočnick*. In *cktjz.com* [online]. © 2010 – 2018 [cit. 2018.02.15]. Dostupné z WWW: <<http://www.cktjz.com/terminologie#T>>.
- 3) VARIANTY. *Rasy*. In *varianty.cz* [online]. [cit. 2018.02.08]. Dostupné z WWW: <<https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/29-rasa>>.
- 4) *NÁRODNOST*. In *multimediaexpo.cz* [online]. [cit. 2018.03.03]. Dostupné z WWW: <<http://multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/N%C3%A1rodnost>>.

Legislativní dokumenty

Usnesení nejvyššího soudu v Brně

- 1) Sp. zn. 7 Tdo 30/2015 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 04.20.2015, Brno.
- 2) Sp. zn. 8 Tdo 860/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 13. 08. 2014, Brno.
- 3) Sp. zn. 8 Tdo 1389/2015 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 24. 11. 2015, Brno.
- 4) Sp. zn. 3 Tdo 746/2015 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 05. 08. 2015, Brno.
- 5) Sp. zn. 4 Tdo 1573/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 29. 12. 2014, Brno
- 6) Sp. zn. 7 Tdo 466/2017 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 11. 05. 2017, Brno.
- 7) Sp. zn. 3 Tdo 1520/2011-26 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 21. 12. 2011, Brno.
- 8) Sp. zn. 8 Tdo 462/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 04. 06. 2014, Brno.
- 9) Sp. zn. 8 Tdo 412/2017 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 24. 05. 2017 Brno.
- 10) Sp. zn. 4 To 70/54 Usnesení nejvyššího soudu, Brno.
- 11) Sp. zn. 8 Tdo 462/2014 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 04. 06. 2014, Brno.
- 12) Sp. zn. 8 Tdo 624/2007 Usnesení nejvyššího soudu, ze dne 06. 06. 2017, Brno.
- 13) ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 14) SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam zkratek

Tzv.	Takzvaně
Resp.	Respektive
Apod.	A podobně
Odst.	Odstavec
Atd.	A tak dále
FO	Fyzická osoba
PO	Právnícká osoba
LPS (článek 1 LPS)	Listina práv a svobod
Např	Například
TZ	Trestní zákoník
OPPVTS	Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby
ČR	Česká republika
SR	Slovenská republika
Č.	Číslo
Sp. zn.	Spisová značka
Str.	Strana
TZ SR	Trestní zákoník Slovenské republiky
Mj.	Mimo jiné

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka č. 1 – Rozdělení trestných činů proti životu do jednotlivých dílů, str. 37.

Tabulka č. 2 – Trestné činy, které jsou zařazeny do prvního dílu (trestné činy proti životu), hlavy I zvláštní části, str. 38.

Tabulka č. 3 – Porovnání jednotlivých okolností k trestnému činu vraždy, str. 41, 42.

Tabulka č. 4 – Výše trestu odnětí svobody za trestný čin vraždy, str. 43.

Tabulka č. 5 - Nápad trestné činnosti vražd v České republice a jejich objasněnost od roku 1993 do roku 1999, str. 45.

Grafy

Graf č. 1 – Vraždy na objednávku a jejich vztah, str. 53.

Přílohy

Příloha číslo 1 - Registrované trestné činy proti životu a zdraví na území České republiky, str. 61.

Příloha číslo 2 - Porovnání jednotlivých typů usmrcení člověka podle § 140-143, str. 62.

Přílohy

Příloha číslo 1 - Registrované trestné činy proti životu a zdraví na území České republiky¹³⁹

Podle průzkumu a sebraných údajů, které provedlo státní zastupitelství, byl zaznamenán pokles registrovaných trestných činů proti životu a zdraví. V polovině devadesátých let 20. století činil 9,2 %, v roce 1995. Mezi lety 1996 až 1998 se pohyboval okolo 8,8% a nejnižší byl zaznamenán v roce 1999 (7,3%). Tento stálý a skoro stejný stav byl až do roku 2005 (7,8%), poté klesl na 6.5% v roce 2007. Převážně v hlavě I. převažují trestné činy proti zdraví.

Byly provedeny legislativní změny s přijetím trestního zákoníku, takže využití předmětných statistických údajů je do budoucna určitým způsobem limitováno.¹⁴⁰

¹³⁹ Vlastní zpracování grafu. Data: Kuchta, J., et al. Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné zvláštní část. Praha : C. H. Beck, 2009. 6 s.

¹⁴⁰ Kuchta, J., et al. Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné zvláštní část. Praha : C. H. Beck, 2009. 6 s.

Příloha číslo 2 - Porovnání jednotlivých typů usmrcení člověka podle § 140-143¹⁴¹

Trestný čin	Subjekt	Jednání	Předmět útoku	Subjektivní stránka
§ 140 odst. 1	kdokoli	usmrcení	Živý člověk rozdílný od pachatele	úmysl
§ 140 odst. 2	kdokoli	usmrcení	Živý člověk rozdílný od pachatele	Úmysl + s rozmyslem nebo po předchozím uvážení
§ 141	kdokoli	usmrcení	Živý člověk rozdílný od pachatele	Úmysl + omluvitelné hnutí mysli/motiv: přečozí zavrženíhodné jednání poškozeného
§ 142	Matka novorozeného dítěte	Usmrcení při porodu nebo bezprostředně po něm	Novorozené dítěte pachatelky	Úmysl + rozrušení způsobené porodem
§ 143	kdokoli	usmrcení	Živý člověk rozdílný od pachatele	nedbalost

¹⁴¹ Vlastní zpracování. Data: ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GŘIVNA, T., et al. Trestní právo hmotné. 8. přeprac. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2016. 560 s.